

ДК АБИШЕВА
ИИК: KZ65601A191028196421
«Народный банк Казахстана» АҚ
БИК: NSBKKZKX, КБЕ: 19
Қарағанды қ. Қазыбек би ат. Ауд., Мұқанов,
к-сі, 49/10 үй, 33 пәтер
ЖСН: 790110402400
Тел: 8-701-122-23-53
E-mail: khusainova1973@mail.ru

ИП АБИШЕВА
ИИК: KZ65601A191028196421 в
АО «Народный Банк Казахстана»
БИК: NSBKKZKX, КБЕ: 19
г. Қарағанды, р-н им. Қазыбек би, ул.
Мұқанова, д. 49/10, кв. 33
ИИН: 790110402400
Тел: 8-701-122-23-53
E-mail: khusainova1973@mail.ru

КЕЛІСІЛДІ:
«Қарқаралы ауданының білім бөлімі»

ММ меңгерушісі

М. Мұратқызы

БЕКЕТ МӘН:

«Қарқаралы ауданының білім бөлімі» этноорталығының

С. Абишева

БАҒДАРЛАМА ЖОБАСЫ

«Qarqaraly Go» БОӘО (Балалардың сауықтыру-әдістемелік орталығы)

Қарқаралы – аңыздар мен тірі дәстүрлер өлкесі.

Бағыты: Этномәдени, спорттық-сауықтыру, өлкетану/туристік,
экскурсиялық-экологиялық.

Мақсатты аудитория: 9 – 14 жас аралығындағы балалар

Іске асыру мерзімі: 2026 жылдың 19 маусымы – 17 тамызы

Бір ауысымның ұзақтығы: 8 күнтізбелік күн

Жобалық қуаттылығы: 100 адам

1 ауысымдағы балалар саны: 50 бала

Жалпы ауысым саны: 6

Балалардың жалпы саны: 300

Әзірлеуші:

этномәдени орталықтың әдіскері Ф.А. Әшімова

Педагогикалық өтілі — 45 жыл

Жұмыс тәжірибесі:

Теміртау қ. (1998–2005 жж.)

білім бөлімінің әдіскері

Қарқаралы ауданы,

«Романтик» лагері (2003–2025 жж.)

Іске асыру орны:

Қазақстан Республикасы, Қарағанды облысы, Қарқаралы ауданы, Мартбек Мамыраев ауылдық округі, Жаңанегіз ауылы, 019 есептік кварталы, 1 жер телімі.

2026 жыл

Мазмұндама

1.	Нормативтік-құқықтық қызмет	стр. 2
2.	Бағдарлама туралы жалпы мәліметтер	стр.5
3	Глоссарий	Стр.6
4.	Бағдарламаның аналитикалық негіздемесі	стр.9
5.	Түсіндірме жазба	стр.11
6.	Бағдарламаны іске асыру шарттары	стр.15
7.	Медициналық сүйемелдеу	стр.16
8.	Психологиялық сүйемелдеу	стр.17
9.	Әдістемелік қамтамасыз ету және сүйемелдеу	стр.18
10.	Спорттық-сауықтыру модулі	стр. 19
11.	Білім беру модулі	стр.21
12.	Өлкетану	стр.22
13.	Сәндік-қолданбалы өнер	стр.23
14.	Музыка	стр.21
15.	№1 Қосымша. Медициналық сүйемелдеу жоспары	стр.24
16.	№2 Қосымша. Психологиялық сүйемелдеу жоспары	стр.25
17.	№3 Қосымша. Әдістемелік сүйемелдеу жоспары	стр.27
18.	№4 Қосымша. Йога және денсаулық. Спорттық іс-шаралар жоспары	стр.28
19.	№5 Қосымша. Білім беру модулі сабақтарының кестесі. СҚӨ (Сәндік-қолданбалы өнер). Музыка. Өлкетану	стр.30
20.	№6 Қосымша. 6 ауысымға арналған жобалық қызмет жоспары (19.06-17.08)	Стр.32
21.	№6 Қосымша. 6 ауысымға арналған жобалық қызмет жоспары (19.06-17.08)	стр.41
21.	Балалардың сауықтыру орталықтарының (лагерьлерінің) қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер	стр.42
22	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	стр.43

1-бөлім. Қызметтің нормативтік-құқықтық негіздері

1. «Qarqaraly Go» БОӘО қызметі бала құқықтарын қорғау, білім беру, халықтың санитарлық-эпидемиологиялық саламаттылығы, азаматтық қорғау, еңбек қатынастары, дербес деректер мәселелерін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамасына және кәмелетке толмағандармен жұмыс істейтін ұйымдардың қызметіне қолданылатын өзге де нормаларға сәйкес жүзеге асырылады.

1.2. Этноорталық өз қызметін Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы шегінде ғана жүзеге асырады және кәмелетке толмаған тәрбиеленушілердің құқықтарын, заңды мүдделерін, өмірі мен денсаулығын сақтауға жауапты болады.

2. Конституциялық негіздер

Орталықтың қызметі Қазақстан Республикасы Конституциясының (1995 жылғы 30 тамызда қабылданған, қолданыстағы өзгерістерімен) келесі ережелеріне негізделеді:

- балалық шақты қорғауды қамтамасыз ету (27-бап),
- денсаулықты сақтау құқығы (29-бап),
- білім алу құқығы (30-бап).

3. Бала құқықтарын қорғау.

• Өз қызметінде «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345-ІІ Заңын (қолданыстағы редакциясында) басшылыққа алады.

Келесі ережелер қолданылады:

- 10-бап — баланың өмір сүруге және қауіпсіздікке құқығы;
- 19-бап — демалу және денсаулығын сақтау (сауықтыру) құқығы;
- 20-бап — қанаудан (пайдаланудан) қорғалу;
- 36-бап — балалармен жұмыс істейтін ұйымдардың жауапкершілігі.

4. Білім беру қызметі:

Этноорталықтың қызметі «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-ІІІ Заңына (қолданыстағы редакциясында) сәйкес келеді.

Қолданылатын нормалар:

- 1, 5-баптар — білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың принциптері;
- 31-бап — балаларға қосымша білім беру;
- 47-бап — білім алушылардың құқықтары;
- 49-бап — педагогикалық қызметкерлердің міндеттері.

5. Санитарлық-эпидемиологиялық талаптар

Этноорталық Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі № 360-VІ «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Кодексінің (қолданыстағы редакциясында) талаптарын, сондай-ақ келесі мәселелер бойынша денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган бекіткен қолданыстағы санитарлық қағидалар мен нормаларды сақтайды:

- балалардың тамақтануын ұйымдастыру,
- тұруы және орналастырылуы,
- сумен жабдықтау (су жеткізу),
- аумақтың санитарлық жағдайы,
- медициналық сүйемелдеу.

6. Өрт қауіпсіздігі және азаматтық қорғау

Орталық өз қызметін «Азаматтық қорғау туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 11 сәуірдегі № 188-V Заңына (қолданыстағы редакциясында) сәйкес келесі мәселелер бойынша жүзеге асырады:

- өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау;

- эвакуациялауды ұйымдастыру;
- техникалық қауіпсіздік бойынша нұсқамалар беру, төтенше жағдайлар кезіндегі іс-қимылдар.

7. Терроризмге қарсы қорғалу

Орталық балалар мен қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау бөлігінде «Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 13 шілдедегі № 416-V Заңы (қолданыстағы редакциясында) негізінде объектінің терроризмге қарсы қорғалуын қамтамасыз етеді.

8. Еңбек заңнамасы

Орталық қызметкерлеріне қатысты Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V Еңбек кодексі (қолданыстағы редакциясында) қолданылады. Тәрбиеленушілердің еңбек терапиясы еңбек заңнамасы тұрғысынан еңбек қызметі болып табылмайды, ол тәрбиелік сипатқа ие және тек ата-аналардың (заңды өкілдердің) келісімімен ғана жүзеге асырылады.

9. Дербес деректер

Дербес деректерді өңдеу «Дербес деректер және оларды қорғау туралы» Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 21 мамырдағы № 94-V Заңына (қолданыстағы редакциясында) сәйкес жүзеге асырылады.

10. Қорытынды ереже

Орталық келесі мәселелерді қамтамасыз етуге міндеттенеді:

- балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау;
- кәмелетке толмағандардың құқықтары мен заңды мүдделерін сақтау;
- санитарлық-эпидемиологиялық саламаттылықты сақтау;
- өрт және терроризмге қарсы қауіпсіздік;
- мемлекеттік бақылау органдарының талаптарын сақтау.

2-бөлім. Бағдарлама туралы жалпы мәліметтер

Қызмет режимі	Маусымдық
Ауысымдардың ұзақтығы	8 күн
Күнтізбелік күндер саны және өткізу кезеңдері	19.06–28.06; 01.07–08.07; 11.07–18.07; 21.07–28.07; 31.07–07.08; 10.08–17.08.
Материалдық-техникалық база және инфрақұрылым	Балалар тұруға арналған киіз үйлер, медициналық пункт + оқшаулағыш (изоляция), штаб, асхана, педагогтар тұруға арналған үйшіктер, күркелер (беседкалар), алау жағатын орын, спорт алаңдары, демалыс аймақтары, жылыжай, жүк сақтау камералары, күзет, бейнебақылау.
Жергілікті жердің климаттық, табиғи және аумақтық ерекшеліктері	Қарқаралы таулары, ормандар, көлдер, далалар. ҚМУТП (Қарқаралы мемлекеттік ұлттық табиғи паркі) аумағы.
Санитарлық-эпидемиологиялық және медициналық-профилактикалық шарттар	Ексерілген көзден алынған ауыз су, тамақтандыруды ұйымдастыру, өнімдерді сақтау мен дайындау нормаларын және жарамдылық мерзімдерін сақтау, бөлек науалар (разностар). Жуунатын аймақтар, стационарлық дәретханалар, душ кабиналары, қалдықтарды кәдеге жарату, антисептик пен қағаз майлықтардың болуы, киіз үйлерді күнделікті тазалау. Білікті дәрігер, алғашқы медициналық көмек қобдишасы, медициналық төсеме (укладка), жәндіктер мен жануарлардан қорғану (торлар, аумақты өңдеу), қоқыс пен іркілген (тоқтау) судың болмауы.
Кадрлармен қамтамасыз етілуі	Әдіскер, аға тәлімгер, медицина қызметкері, психолог, тәрбиешілер, тәлімгерлер, нұсқаушылар: өлкетану, йога, спорт, сәндік-қолданбалы өнер жетекшілері. Педагогтардың сапалық құрамы — 100%. 2 тәлімгер — Саран жоғары гуманитарлық-техникалық колледжінің (БТӘӘ — Бастауыш таным әдістемесі мен әліппесі / ПМНО) және ҚарУ-дың «Химия мұғалімі» мамандығының практикант-студенттері. Штаттық кесте БСО/БСЛ қызметі мен нысандарының түрлеріне сәйкес бекітіледі (https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2300033166).
Этноорталықтың бағыты (бейіні)	Этномәдени, спорттық-сауықтыру, өлкетану/туристік, экскурсиялық-экологиялық. Білім беру және сауықтыру бағыттарын кезектестіру мүмкіндігі.
Жобалық қуаттылығы	100 адам Жосын (отряд) саны: 15–20 адамнан.

Режим дня

1.	08.00	Ұйқыдан тұру
2.	08.10	Бой сергіту (зарядка): ұлттық қозғалыс элементтері, йога.
3.	08.20	Таңғы сапқа тұру (линейка): ана тілінде сәлемдесу, күнге сәттілік тілеу (психологиялық ахуал туғызу).
4.	08.30	Таңғы ас: ұлттық тағамдар элементтерімен.
5.	09.00	Тазалық уақыты: киіз үйлерді және бекітілген аумақты жинау.
6.	09.30	Таңғы этномәдени шеберлік сыныптары (қолөнер, салт-дәстүрлер).
7.	11.00	Дәрумендік үзіліс (Витаминка)
8.	11.15	Таза ауадағы ұлттық ойындар / жаяу жорықтар немесе экскурсиялар.
9.	13.00	Түскі ас
10.	14.00	Түс қайта демалу (Тынық сағат)
11.	16.00	Бесін ас (Полдник)
12.	16.15	Халықтық қолөнер бойынша шеберлік сыныптары (тереңдетілген блок).
13.	19.00	Кешкі ас
14.	19.30	Кешкі іс-шаралар: алау басындағы отырыстар, аңыздар, әндер, байқаулар. Дискотека.
15.	21.00	Кешкі айран. Ұйқыға дайындық. Жосын (отряд) алауы/шамы.
16.	22.00.	Ұйқыға кету (отбой): кіші жосындар (отрядтар).
	22.30	Ұйқыға кету (отбой): жоғары жосындар (отрядтар).

Глоссарий — (шағын сөздік) мағынасы түсіндірілген арнайы сөздердің тізімі.

«Адал азамат» – адалдық, жауапкершілік, еңбекке құрмет, азаматтық белсенділік, экологиялық сана және мінез-құлық мәдениетін қалыптастыруға бағытталған тәрбиелік тұжырымдама;

бейімделу – кәмелетке толмағандардың ДООЦ жағдайларына, жаңа әлеуметтік ортаға, күн тәртібіне және қызмет түрлеріне бейімделу үдерісі;

бейімделу кезеңі – ауысымның бастапқы кезеңі, қатысушыларды психологиялық тұрғыдан біріктіруге, ДООЦ ережелерімен таныстыруға, сенім атмосферасын, эмоционалдық жайлылық пен командалық өзара әрекеттестікті қалыптастыруға бағытталған кезең;

өмір тіршілігінің қауіпсіздігі – Қазақстан Республикасының еңбекті қорғау, санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылық, өрт және терроризмге қарсы қауіпсіздік саласындағы заңнамалық талаптарды сақтау арқылы кәмелетке толмағандардың өмірі мен денсаулығының қорғалу жағдайы;

жас жетекші (вожатый) – отрядтың тікелей педагогикалық сүйемелдеуін жүзеге асыратын, балалардың күнделікті өмірін ұйымдастыратын, олардың іс-шараларға қатысуын қамтамасыз ететін, әлеуметтік-психологиялық қолайлы ахуал қалыптастыратын, сондай-ақ тәртіп пен қауіпсіздік талаптарының сақталуын бақылайтын педагог;

тәрбиеші – Тәрбиелік бағдарламаны іске асыратын, жас жетекшілердің қызметін үйлестіретін, кәмелетке толмағандармен тәрбие жұмысын ұйымдастыратын, сондай-ақ ауысым кезеңінде білім беру процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесетін педагог;

тәрбиелік қызмет – кәмелетке толмағандардың азаматтық жауапкершілігін, патриотизмін, рухани-адамгершілік құндылықтарын, мінез-құлық мәдениетін және әлеуметтік маңызды тұлғалық қасиеттерін қалыптастыруға бағытталған жүйелі ұйымдастырылған үдеріс;

уақытша балалар ұжымы – ауысым кезеңіне құрылған, бірлескен тұру, әрекет ету және қарым-қатынас жағдайларымен біріктірілген балалар тобы;

геймификация – оқытуды ойын элементтері арқылы жүзеге асыру технологиясы; тұлға мотивациясы теорияларына, іс-әрекеттік тәсілге, педагогикалық ынтымақтастық пен ойын арқылы оқыту психологиясына негізделген;

балалар өзін-өзі басқаруы – кәмелетке толмағандардың іс-шараларды жоспарлау, жүзеге асыру және бағалауға белсенді қатысуына, бастамашылдығын, жауапкершілігін және көшбасшылық қабілеттерін дамытуға негізделген қызметті ұйымдастыру формасы;

ДПИ (декоративті-қолданбалы өнер) – эстетикалық безендірілген тұрмыстық заттар мен ұлттық мәдениет бұйымдарын жасауға бағытталған көркем шығармашылық қызмет түрі;

ДООЦ «QarqralyGO» – балаларды тәрбиелеу, білім беру, сауықтыру және демалысын ұйымдастыру функцияларын жүзеге асыратын заңды тұлға;

салауатты өмір салты (СӨС) – денсаулықты сақтау мен нығайтуға бағытталған мінез-құлықтық ұстанымдар мен тәжірибелер жиынтығы (дұрыс тамақтану, күн тәртібін сақтау, тұрақты дене белсенділігі және зиянды әдеттерден бас тарту);

командалық синергия (ынтымақтастық) – қатысушылардың өзара қолдауы, рөлдерді бөлуі, ұжымдық жауапкершілік және ортақ мақсаттарға жету негізінде бірлескен қызмет нәтижесінің күшеюі;

квиз-ойын – білімді тексеруге арналған жарыс форматындағы викторина;

квест-ойын – тапсырмалар орындалып, мақсатқа жетуге бағытталған шытырман оқиғалы ойын;

бағдарламаны іске асыру мониторингі – бағдарламаның орындалу барысы, күтілетін нәтижелерге қол жеткізу және іс-шаралардың тиімділігі туралы ақпаратты жинау, талдау және бағалау жүйелі қызметі;

эмоционалдық жағдай мониторингі – қатысушылардың эмоционалдық күйін уақытылы анықтауға және тәрбиелік ортаны түзетуге бағытталған педагогикалық бақылау және рефлексия жүйесі;

ұлттық бірегейлік – қатысушылардың Қазақстан халқының мәдениеті, тарихы, тілі, дәстүрі және рухани құндылықтарына қатыстылығын сезінуі;

білім беру қызметі – танымдық белсенділікті дамытуға, дүниетанымды кеңейтуге, функционалдық сауаттылықты және soft skills дағдыларын қалыптастыруға бағытталған арнайы ұйымдастырылған педагогикалық іс-шаралар жүйесі;

білім беру-сауықтыру бағдарламасы – ДООЦ жағдайында жүзеге асырылатын, баланың тұлғалық дамуына, физикалық және психоэмоционалдық денсаулығын нығайтуға бағытталған кешенді бағдарлама;

сауықтыру қызметі – балалардың денсаулығын нығайтуға, аурулардың алдын алуға, қозғалыс белсенділігін арттыруға және салауатты өмір салтын қалыптастыруға бағытталған іс-шаралар жиынтығы;

отряд – жас ерекшелігі немесе қызығушылықтары бойынша біріктірілген, ауысым аясында бірлескен қызмет атқаратын уақытша балалар ұжымы;

ауысым жоспары (план-сетка) – күндер бойынша бөлінген, білім беру, тәрбиелік және сауықтыру іс-шаралары көрсетілген құрылымдық құжат;

жобалық оқыту – қатысушылар идеядан бастап зерттеу, әзірлеу және нәтижені қорғауға дейінгі толық жобалық циклді орындайтын педагогикалық технология;

психологиялық сүйемелдеу – балалардың эмоционалдық әл-ауқатын қамтамасыз етуге, бейімделуіне, стресстің алдын алуға және коммуникативтік дағдыларын дамытуға бағытталған шаралар жүйесі;

күн тәртібі – балалардың дамуы мен сауықтыруына қолайлы жағдай жасайтын, қызмет пен демалыстың ғылыми негізделген реттілігі;

рефлексия («Огонёк», «Свечка») – күн қорытындысын талқылауға, жеке тәжірибені, эмоцияны және ұжымдағы өзара әрекетті түсінуге бағытталған ұжымдық талдау формасы;

ауысым – ДООЦ-та балалардың белгілі бір мерзімде, тақырыптық бағытта ұйымдастырылған болу кезеңі;

синергия – бірлескен жұмыста нәтиженің күшеюі;

тақырыптық ауысым – балалар қызметінің бірыңғай бағыт-идеясын айқындайтын, барлық қызмет түрлерін біріктіретін мазмұндық негіз;

ұжымдық шығармашылық іс-әрекет технологиясы (ҰШІ / КТД) – бірлесіп жоспарлау, ұйымдастыру, жүзеге асыру және талдау арқылы жүргізілетін педагогикалық тәсіл;

ауысымға қатысушылар – бағдарламаны іске асыруға қатысатын кәмелетке толмағандар және педагогикалық қызметкерлер;

экологиялық мәдениет – табиғатқа, қоршаған ортаға және ресурстарға ұқыпты қарау құндылықтары мен тәжірибелері жүйесі;

эмоционалдық интеллект – өз эмоциясын және басқалардың эмоциясын түсіну, басқару және тиімді қарым-қатынас орнату қабілеті;

цифрлық детокс – мобильді құрылғылар мен әлеуметтік желілерді қолдануды шектеу арқылы ақпараттық жүктемені азайтуға, тірі қарым-қатынасты, эмоциялық өзара әрекетті және физикалық белсенділікті дамытуға бағытталған педагогикалық-психологиялық тәжірибе.

3-бөлім. Бағдарламаның аналитикалық негіздемесі «Қарқаралы – аңыздар мен тірі дәстүрлер өлкесі»

Қарқаралы ауданының аумағында орналасқан этномәдени киіз үй орталығының ашылуына дайындық аясында бағдарламаны іске асырудың шарттарына, қажеттіліктеріне және мүмкіндіктеріне кешенді талдау жүргізілді.

1. Қазақстан Республикасының заңнамасын талдау

Балалардың демалысын, денсаулығын сақтауды (сауықтыруды) және тәрбиесін ұйымдастыру саласындағы Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілеріне талдау жасалды. Лагерьді ұйымдастыру кезінде келесі мәселелерді қамтамасыз ету қажеттілігі анықталды:

балалардың өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін;
санитарлық-эпидемиологиялық талаптардың сақталуын;
медициналық сүйемелдеуді ұйымдастыруды;
кәмелетке толмағандардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды;
кадрлар құрамының белгіленген біліктілік талаптарына сәйкестігін.

2. Мақсатты аудиторияның қажеттіліктерін талдау

Лагерьдің мақсатты аудиториясы — 9–14 жас аралығындағы балалар. Осы санаттың жас ерекшеліктерін ескере отырып, мыналар анықталды:

белсенді демалысқа және ортаны ауыстыруға деген жоғары қажеттілік;
қызметтің ойын, танымдық және шығармашылық формаларына деген қызығушылық;
мәдени және тәрбиелік бағдарламаларды практикалық тәжірибе арқылы қабылдауға бейімділік.

Алдын ала талдау нәтижелері келесі жайттарды көрсетті:

ұлттық мәдениет пен салт-дәстүрлерге деген қызығушылық;
«ортаға ену» форматына (киіз үйлерде тұру, дәстүрлі тұрмысқа қатысу) деген сұраныс;
өлкетануға, табиғат аясында демалуға және туристік элементтерге деген қызығушылық.

3. Этноорталықтың жұмыс істеу шарттарын талдау

Шарттарды бағалау:

Ауысымдардың ұзақтығы – 8 күн.

Материалдық-техникалық база – киіз үйлер кешені, тамақтану аймақтары, іс-шараларға арналған алаңдар, санитарлық аймақтар.

Кадрлармен қамтамасыз етілуі – педагогтер, тәлімгерлер, нұсқаушылар, медицина қызметкері.

Санитарлық шарттар – ауыз сумен, тамақпен қамтамасыз ету, гигиеналық жағдайларды ұйымдастыру.

Табиғи-климаттық шарттар – қолайлы орта: Қарқаралы таулары, көлдері, киелі жерлері, ормандары мен далалары.

Күн тәртібі – белсенділік пен демалыстың ұтымды кезектесуі.

«Qarqaraly Go» этноорталығының бағыты (бейіні) – этномәдени, спорттық-сауықтыру, өлкетану-туризм.

4. Өңірдің инфрақұрылымын талдау

Талдау көрсеткендей, Қарқаралы қаласының аумағында балалар демалысын ұйымдастыратын мекемелердің саны шектеулі. Қолданыстағы лагерьлер (орталықтар), соның ішінде өнеркәсіптік кәсіпорындар жанындағы лагерьлер, негізінен тек өз қызметкерлерінің балаларына арналған және оларға басқа балалардың бару мүмкіндігі шектеулі. Бұл ретте өңірде этномәдени бағыттағы және киіз үйде тұру форматындағы ашық үлгідегі орталықтар (лагерьлер) мүлдем жоқ.

5. Талдау қорытындысы

Талдау нәтижелері мыналарды айғақтайды:

өңірде этномәдени лагерь құрудың өзектілігін;

оның жұмыс істеуі үшін табиғи және ұйымдастырушылық шарттардың бар екендігін; балалар мен ата-аналар арасында әлеуетті сұраныстың жоғары екендігін.

6. Бағдарламаны әзірлеу үшін жасалған тұжырым (қорытынды)

Жүргізілген талдау негізінде мыналар белгіленді:

мақсатты аудитория: 9–14+ жастағы балалар;

формат: маусымдық этномәдени киіз үй лагері;

ауысымның ұзақтығы: 8 күн;

бағыты: этномәдени, сауықтыру, өлкетану, туризм.

7. Қорытынды

Талдау нәтижелері этноорталық бағдарламасын әзірлеуде, оның мақсаттарын, міндеттерін, мазмұнын және іске асырудың ұйымдастырушылық шарттарын айқындауда пайдаланылды.

Жобаның бірегейлігі.

«Qarqaraly Go» БОӨО келесідей ерекшеліктерге ие:

Дәстүрлі ортаға толық ену форматы.

Классикалық лагерьлерден ерекшелігі — қатысушылар киіз үйлерде тұрады. Бұл қазақ халқының дәстүрлі өмір салтына барынша жақындатылған жағдай жасауға мүмкіндік береді.

Өңірде тікелей баламаларының болмауы.

Қарқаралы ауданының аумағында этномәдени бағыттағы және киіз үйде тұру форматындағы ашық үлгідегі (жалпыға қолжетімді) орталықтар жоқ. Қолданыстағы демалыс нысандары шектеулі немесе ведомстволық сипатқа ие және мұндай тәжірибені ұсына алмайды.

Бір бағдарламада төрт бағыттың ұштасуы.

«Qarqaraly Go» БОӨО басымдықтары:

- этномәдени тәрбие;
- сауықтыру демалысы;
- туризм/өлкетану элементтері және экологиялық білім беру;
- жобалау-зерттеу қызметі.

8. Практикаға бағытталған тәсіл

Балалар мәдениетпен тек танысып қана қоймай, келесі іс-шараларға тікелей қатысады:

- дәстүрлі қолөнер түрлері;
- ұлттық ойындар;
- тұрмыс элементтері (киіз үй құру, тағам дайындау және т.б.).

9. Өңірдің табиғи әлеуетін пайдалану

Қарқаралы тауларына, ормандарына, көлдері мен далаларына жақын орналасуы келесі бағыттар үшін бірегей жағдайлар туғызады:

- экологиялық тәрбие беру;
- белсенді демалыс;
- денсаулықты нығайту.

10. Ұлттық бірегейлікті (идентиктікті) қалыптастыру

Бағдарлама тек теориялық оқыту арқылы емес, тірі (практикалық) тәжірибе арқылы қазақ халқының мәдениетіне, салт-дәстүрлеріне және тарихына деген құрметті дамытуға бағытталған.

11. Кең аудитория үшін қолжетімділік

Ведомстволық лагерьлерден ерекшелігі — бұл жоба әртүрлі әлеуметтік топтар мен аймақтардан келетін балаларға арналған.

4-бөлім. Түсіндірме жазба

1. «Qarqaraly Go» БОӘО «Қарқаралы – аңыздар мен тірі дәстүрлер өлкесі» бағдарламасы этнопедагогика және этномәдени білім беру саласындағы отандық және шетелдік ғалымдар: Қ.Ж. Қожахметова, Ж.Ж. Наурызбай, С. Қалиев, Г.Н. Волковтың еңбектері негізінде әзірленген.

Бағдарлама балалардың бойында қазақ халқының тарихына, мәдениетіне және салт-дәстүрлеріне деген құрмет сезімін қалыптастыруға, сондай-ақ тұлғаның физикалық және рухани-адамгершілік әлеуетін дамытуға бағытталған.

Орталықтың қызметі азаматтыққа, патриотизмге, мәдени мұраны құрметтеуге тәрбиелеу және қоршаған ортаға жауапты көзқарасты қалыптастыру арқылы «Адал азамат» мемлекеттік тұжырымдамасының (бағдарламасының) міндеттерін іске асыруды көздейді.

БОӘО — сауықтыру және білім беру іс-шараларын, мәдени-экологиялық тәрбиені ұштастыру және қазақ халқының салт-дәстүрлеріне терең ену арқылы бала тұлғасының үйлесімді дамуын қамтамасыз ететін қосымша білім беру және демалыс ұйымы болып табылады.

Азаматтық-патриоттық тәрбие шеңберінде мыналар қарастырылған:

- Ауысымдардың Мемлекеттік Гимнді орындаумен салтанатты ашылуы;
 - Қазақстан Республикасының тарихы мен мәдениетіне арналған тақырыптық іс-шаралар;
 - Табиғи және тарихи нысандарға экскурсиялар жасау;
 - Мемлекеттік рәміздер туралы танымдық әңгімелер (сұхбаттар) өткізу.
- Рухани-адамгершілік тәрбие келесі бағыттар арқылы жүзеге асырылады:
- Этномәдени тақырыптық күндер;
 - Кәмелетке толмағандардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып ұйымдастырылатын жобалау қызметі;
 - Ұлттық дәстүрлермен, әдет-ғұрыптармен және ойындармен танысу;
 - Құндылық бағдарларды (құрмет, достық, адалдық, өзара көмек) талқылауға арналған кешкі басқосуларды ұйымдастыру.
 - Еңбек тәрбиесі келесі іс-әрекеттерді қамтиды:
 - Кезекшілік жүйесі;
 - Аумақты абаттандыру жұмыстарына қатысу;
 - Өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын және ұжымдық жауапкершілікті қалыптастыру.
 - Салауатты өмір салтын қалыптастыру келесі шаралар арқылы қамтамасыз етіледі:
 - Күнделікті физикалық белсенділік;
 - Спорттық іс-шаралар және туристік жорықтар;
 - Техникалық қауіпсіздік бойынша нұсқамалар беру.
- Экологиялық тәрбие келесі бағыттар арқылы іске асырылады:
- Экологиялық акциялар;
 - Табиғи ортаны сақтауға бағытталған іс-шаралар;
 - Кәмелетке толмағандардың жобалау және зерттеу қызметі арқылы экологиялық мәдениетін қалыптастыру.

Орталықтың басты ерекшелігі — киіз үйлер кешенінде тұру. Бұл дәстүрлі мәдениетке тереңірек енуге және ұлттық мұраға деген құрметті нығайтуға ықпал етеді.

2. Бағдарламаның өзектілігі

Бағдарламаның өзектілігі этно- және экотуризмнің дамуымен, сондай-ақ танымдық демалысқа деген сұраныстың артуымен байланысты. Бағдарлама Қарқаралы өңірінің тарихи мұрасын (соның ішінде Алаш кезеңін) зерттеуді және бірегей табиғи ортамен танысуды ұштастырады.

Келесі бағыттар ерекше маңызға ие:

- Өңірдің тарихы мен архитектурасын зерттеу;
- Дәстүрлі өмір салтымен танысу;
- Табиғи нысандар мен экологиялық аймақтарға бару;
- Экологиялық сана-сезімді дамыту.

Бағдарлама Қарқаралы мемлекеттік ұлттық табиғи паркін экологиялық және танымдық туризм орталығы ретінде танымал етуге (насихаттауға) ықпал етеді.

3. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері

Мақсаты:

Қазақ халқының дәстүрлі өмір салтына терең ену арқылы балалардың денсаулығын нығайтуға, жан-жақты дамуына және этномәдени тәрбие алуына жағдай жасау, бойларында патриотизмді, жауапкершілікті, еңбекқорлықты және рухани толысуды қалыптастыру.

Міндеттері:

- балалардың физикалық және психоэмоционалдық денсаулығын нығайту;
- ұлттық мәдениет пен салт-дәстүрлерге деген қызығушылықты қалыптастыру;
- адамгершілік қасиеттерді (адалдық, құрмет, жауапкершілік) тәрбиелеу;
- шығармашылық қабілеттерді дамыту;
- коммуникация және командалық жұмыс дағдыларын қалыптастыру;
- экологиялық мәдениетті дамыту;
- қауіпсіз және мазмұнды демалысты ұйымдастыру.

4. Бағдарламаны іске асыру принциптері

- мәдениетке сәйкестік (культуросообразность) принципі;
- ұрпақтар сабақтастығы принципі;
- қолжетімділік және қатысудың еріктілігі принципі;
- қызмет бағыттарын интеграциялау принципі;
- қауіпсіздік және денсаулықты сақтау принципі;
- экологиялық жауапкершілік принципі;
- практикаға бағытталу принципі.

5. Қызметтің негізгі бағыттары

- Этномәдени бағыт: салт-дәстүрлер, әдет-ғұрыптар, ұлттық тағамдар;
- Спорттық-сауықтыру бағыты: ұлттық ойындар, эстафеталар, туризм;
- Сәндік-қолданбалы шығармашылық: киізбен жұмыс, ою-өрнек, қолөнер;
- Сауықтыру практикалары: йога, тыныс алу жаттығулары, таңғы гимнастика;
- Өлкетану және экскурсиялық қызмет: өлкенің тарихын зерттеу, зерттеу

жұмыстары.

6. Күтілетін нәтижелер

Тұлғалық:

- патриотизмнің қалыптасуы;
- мәдениет пен салт-дәстүрлерге деген құрмет;
- адамгершілік қасиеттердің дамуы;
- өзіне деген сенімділіктің артуы.

Әлеуметтік:

- коммуникативтік дағдыларды дамыту;
- командада жұмыс істей білу;
- көшбасшылық қасиеттерді қалыптастыру.

Білім беру (танымдық):

- өлкетану бойынша білімді кеңейту;
- дәстүрлі қолөнерді меңгеру;
- шығармашылық әлеуетті дамыту.

Сауықтыру:

- денсаулықты нығайту;
- салауатты өмір салты (СӨС) дағдыларын қалыптастыру;
- физикалық белсенділікті арттыру.

Практикалық:

- іс-шаралар мен байқауларға қатысу;
- шығармашылық жұмыстарды жасау;
- өмірлік маңызды дағдыларды меңгеру.

7. Қорытынды кезең

Қорытынды кезеңде мыналар қарастырылған:

- бағдарламаны іске асыру қорытындыларын шығару;
- іс-шаралардың тиімділігіне талдау жасау;
- қорытынды іс-шараларды (концерттер, көрмелер, таныстырылымдар) өткізу;
- қатысушыларды марапаттау;
- балалардан, ата-аналардан және педагогтерден кері байланыс жинау;
- есептік құжаттама мен ұсынымдарды дайындау.

8. Сауалнама жүргізу

(балаларға, ата-аналарға және педагогтерге арналған стандартталған сауалнама нысандары түрінде ресімделеді).

9. Қатысушыларды марапаттау

Марапаттау келесі бағыттар бойынша жүзеге асырылады:

- тұлғалық қасиеттер;
- этномәдени жетістіктер;
- белсенділік және спорттық табыстар;
- командалық жетістіктер.

Ынталандыру нысандары:

- дипломдар мен грамоталар;
- медальдар;
- кәдесый өнімдері (білезіктер, төсбелгілер, тұмарлар);
- қатысушы сертификаттары.

Мотивациялық жүйе: «Алтын қоржын» — ынталандыру жетондарын жинау, кейіннен оларды жүлделерге айырбастау жүйесі.

5-бөлім. Бағдарламаны іске асыру шарттары

Этномәдени орталық бағдарламасын іске асыру балалар мен жасөспірімдердің толыққанды дамуын, тәрбиесін және сауығын қамтамасыз ететін ұйымдастырушылық, санитарлық және қауіпсіздік шарттарын сақтай отырып жүзеге асырылады.

1. Материалдық-техникалық шарттар

Бағдарлама қажетті үй-жайлармен және жабдықтармен жарақтандырылған этноорталық базасында іске асырылады:

- йога, этномәдени және шығармашылық практикалармен айналысуға арналған үй-жайлар;
- жабдықтар (йогаға арналған кілемшелер, аудиоаппаратура, көрнекі материалдар, этноатрибуттар);
- сабақтар мен іс-шараларды өткізуге арналған ашық аспан астындағы алаңдар;
- санитарлық-гигиеналық үй-жайларға қолжетімділік.

2. Санитарлық-эпидемиологиялық шарттар

Келесі санитарлық нормалар мен қағидалар сақталады:

- үй-жайларды тұрақты түрде жинау және желдету;
- жеке гигиена нормаларын сақтау;

- қатысушылардың денсаулық жағдайын бақылау, соның ішінде ашық аспан астында сабақ өткізу кезінде.

3. Күн тәртібін, тамақтануды және демалысты ұйымдастыру

- оқу, физикалық және сауықтыру жүктемелерін ұтымды бөлу;
- белсенді және тыныш қызмет түрлерін кезектестіру;
- таза ауадағы сабақтарды күн тәртібіне енгізу;
- демалыс үшін үзілістерді ұйымдастыру;
- тамақтандыруды қамтамасыз ету, ішу режимі.

4. Медициналық сүйемелдеу

- қатысушылардың денсаулық жағдайын бақылау;
- профилактикалық іс-шараларды жүргізу;
- қажет болған жағдайда алғашқы медициналық көмек көрсету;
- табиғат аясында сабақ өткізу кезінде физикалық жүктемелерді есепке алу.

5. Қауіпсіздікті қамтамасыз ету

- өрт қауіпсіздігі қағидаларын сақтау;
- антитеррорлық талаптарды сақтау;
- техникалық қауіпсіздік бойынша нұсқамалар беру (соның ішінде табиғат аясындағы сабақтардың алдында);
- үй-жайларда және ашық алаңдарда сабақ өткізу кезінде балалардың өмірі мен денсаулығын бақылау.

6. Климаттық және табиғи жағдайларды есепке алу

- ауа райы мен маусымдық жағдайларды ескере отырып сабақ өткізу;
- таза ауада сабақтар ұйымдастыру (этноауылдар, киіз үйлер, күркелер, спорттық және табиғи алаңдар);
- климат пен жыл мезгіліне байланысты бағдарламаны және жүктемені бейімдеу (адаптациялау).

7. Балалардың барлық санаттары үшін қолжетімділік пен қауіпсіздік

- ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕБҚ) балалардың қатысуы үшін жағдай жасау (бар болған жағдайда);
- жайлы және қауіпсіз ортаны қамтамасыз ету;
- әрбір қатысушыға жеке тұлғалық тұрғыдан келу.

8. Ұлттық ойындар мен этномәдени практикаларды пайдалану

- Бағдарлама шеңберінде дәстүрлі мәдениет элементтері белсенді түрде қолданылады:
 - ұлттық қозғалмалы ойындар (асық ату, алтыбақан, ұлттық эстафеталар);
 - дәстүрлі тұрмыс пен әдет-ғұрыптардың элементтері;
 - мәдени мұраға деген құрметті қалыптастыруға бағытталған практикалар;
 - этномәдени мазмұнды сауықтыру және білім беру сабақтарына кіріктіру (интеграциялау).

6-бөлім. Медициналық сүйемелдеу

Өзектілігі: 9–14 жас аралығы бала организмінің белсенді өсуі мен дамуының маңызды кезеңі болып табылады. Бұл кезеңде ағзаның барлық негізгі жүйелері қалыптасады, сонымен қатар иммунитет әлі де толық тұрақтанбағандықтан, балалар сыртқы факторларға өте сезімтал келеді.

Этноорталық жағдайында балалар белсенді іс-шараларға, қозғалмалы ойындарға, экскурсияларға және топтық жұмыстарға қатысады. Бұл тұрақты медициналық бақылау мен олардың денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз етудің маңыздылығын арттыра түседі.

Медициналық сүйемелдеу жарاقاتтанудың алдын алуға, балалардың денсаулық жағдайын бақылауға, шамадан тыс шаршау немесе сырқаттану белгілерін уақтылы

анықтауға, сондай-ақ қажет болған жағдайда алғашқы қажетті көмекті көрсетуге бағытталған. Балалардың жаңа тұрмыс жағдайларына және күн тәртібіне бейімделуі ерекше маңызға ие.

Қазіргі әлемде балаларда физикалық белсенділіктің төмендеуі, тез шаршағыштық және әртүрлі функционалдық бұзылулар жиі байқалады. Сондықтан этноорталықтағы медициналық сүйемелдеу жай ғана қосымша шара емес, бұл — қауіпсіз, ұйымдасқан және толыққанды демалысты қамтамасыз ететін маңызды жүйе.

Бұдан бөлек, медициналық жұмыс балалардың бойында салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыруға, денсаулық құндылығын түсінуге және өз организміне жауапкершілікпен қарауға ықпал етеді.

Мақсаты:

Балалардың этноорталықта қауіпсіз болуын қамтамасыз ету, олардың денсаулығын сақтау және нығайту, аурулар мен жарақаттанудың алдын алу, сондай-ақ салауатты өмір салтының негіздерін қалыптастыру.

Міндеттері:

- балалардың денсаулық жағдайына күнделікті бақылау жүргізу;
- инфекциялық аурулар мен жарақаттанудың алдын алу;
- қажет болған жағдайда алғашқы дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету;
- санитарлық-гигиеналық нормалардың (тазалық, тамақтану, күн тәртібі) сақталуын бақылау;
- балалардың лагерь жағдайларына бейімделуіне (адаптациясына) мониторинг жүргізу;
- шамадан тыс шаршау, күйзеліс (стресс) және сырқаттану белгілерін анықтау;
- денсаулық пен гигиена тақырыптарында профилактикалық әңгімелер (түсіндіру жұмыстарын) өткізу;
- балалардың жағдайына қатысты мәселелер бойынша педагогтермен және психологпен өзара әрекеттесу;
- балаларда салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру.

7-бөлім. Психологиялық сүйемелдеу

Өзектілігі: 9–14 жас аралығы — өзін-өзі бағалау, эмоционалдық сала, қарым-қатынас және әлеуметтік өзара іс-қимыл дағдылары белсенді қалыптасатын тұлға дамуының маңызды кезеңі болып табылады. Этноорталық жағдайында балалар жаңа ортаға тап болады, сондықтан олардың психологиялық қауіпсіздігін, бейімделуін және ұжымға жайлы қосылуын қамтамасыз ету ерекше маңызды.

Қазіргі таңда балалар жоғары мазасыздықпен (үрей деңгейінің жоғарылауымен), эмоционалдық тұрақсыздықпен, қарым-қатынастағы қиындықтармен және цифрлық технологияларға тәуелділікпен жиі бетпе-бет келеді. Осыған байланысты, психологиялық сүйемелдеу білім беру және тәрбие үдерісінің ажырамас әрі қажетті элементіне айналуға.

Этноорталықтағы психологиялық жұмыс балалардың бейімделуіне ғана емес, сонымен қатар олардың тұлғалық әлеуетін дамытуға, жағымды өзін-өзі бағалауын, командалық рухын және мәдени дәстүрлерге деген құрметін қалыптастыруға ықпал етеді.

Мақсаты:

Балалардың психологиялық әл-ауқатын қамтамасыз ету, этноорталық жағдайында олардың дамуы, әлеуметтенуі және өзін-өзі танытуы (көрсете білуі) үшін жайлы әрі қауіпсіз орта құру.

Міндеттері:

- балалардың этноорталық жағдайларына және ұжымға табысты бейімделуін (адаптациясын) қамтамасыз ету;
- эмоционалдық жағдайды және әлеуметтік бейімделу деңгейін диагностикалау;

- мазасыздықтың, күйзелістің (стрестің) және шиеленісті (конфликтілі) жағдайлардың алдын алу (профилактикасы);
- қарым-қатынас, ынтымақтастық және командалық жұмыс дағдыларын дамыту;
- жағымды өзін-өзі бағалауды және өзіне деген сенімділікті қалыптастыру;
- мінез-құлқында қиындықтары бар немесе эмоционалдық тұрақсыздығы байқалатын балаларға қолдау көрсету;
- эмоционалдық интеллектіні (эмоцияларды түсіну және білдіру қабілетін) дамыту;
- ұжымды ұйыстыруға (біріктіруге) бағытталған топтық тренингтер, ойындар мен жаттығулар өткізу;
- мәдениетке, дәстүрлерге және бір-біріне деген құрметтің қалыптасуына ықпал ету;
- балалармен өзара іс-қимыл жасау мәселелері бойынша педагогтер мен тәрбиешілерге кеңес беру (консультация жүргізу).

8-бөлім. Әдістемелік қамтамасыз ету және сүйемелдеу

Өзектілігі:

Әдістемелік сүйемелдеу заманауи этномәдени орталық жағдайында және 9–14 жас аралығындағы балалар мен жасөспірімдерге арналған қосымша білім беру бағдарламаларында білім беру және тәрбие үдерісін тиімді ұйымдастырудың негізгі элементі болып табылады.

Білім беру мазмұнын жаңарту, құзыреттілік тұрғыдан келуді (компетентностный подход) енгізу және педагогикалық қызметтің сапасына қойылатын талаптарды күшейту жағдайында педагогтер мен мамандарды жүйелі әдістемелік қолдаудың қажеттілігі арта түсуде.

- сүйемелдеу бірінғай білім беру кеңістігін қамтамасыз етеді, педагогтердің кәсіби құзыреттілігін арттырады және бағдарламаның жоспарланған нәтижелеріне қол жеткізуге ықпал етеді.

- бағдарламалар (өлкетану, этномәдениет, психологиялық-педагогикалық қолдау, денсаулық сақтау практикалары) іске асырылатын этноорталық жағдайында әдістемелік сүйемелдеу ерекше өзектілікке ие болады. Ол мынадай мүмкіндіктерді береді:

- бағдарламаның барлық бағыттарының үйлесімділігін (келісілуін) қамтамасыз ету;
- сабақтардың мазмұнын балалардың жас және жеке ерекшеліктеріне қарай бейімдеу (адаптациялау);
- заманауи педагогикалық технологиялар мен оқытудың белсенді түрлерін енгізу;
- білім беру үдерісінің сапасы мен оның нәтижелілігін арттыру;
- педагогтердің қызметіне тұрақты мониторинг жүргізу және оны түзетіп отыру;
- орталық мамандарының кәсіби дамуын қолдау.
- Осылайша, әдістемелік сүйемелдеу тек ұйымдастырушылық құрал ғана емес, сонымен бірге білім беру бағдарламасының тұрақты дамуының, оның тиімділігін арттырудың және балалар мен жасөспірімдермен жұмыс сапасын жоғарылатудың маңызды шарты ретінде көрінеді.

9-бөлім. Спорттық-сауықтыру және білім беру бағыты

1. Жалпы ережелер

Этномәдени орталықтың спорттық-сауықтыру қызметінің бағдарламасы балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайтуға, физикалық қасиеттерін дамытуға, салауатты өмір салтын қалыптастыруға және қозғалмалы ойындар мен этносport арқылы қазақ халқының ұлттық дәстүрлеріне баулуға бағытталған.

Бағдарлама жазғы этноорталықтың уақытша болу (демалу) жағдайларында іске асырылады.

2. Бағдарламаның мақсаты

Этномәдениет элементтері бар жүйелі спорттық-сауықтыру қызметі арқылы балалардың физикалық және психоэмоционалдық денсаулығын нығайту үшін жағдай жасау.

3. Бағдарламаның міндеттері

- Сауықтыру:
- балалардың денсаулығы мен иммунитетін нығайту;
- төзімділікті, күшті, шапшаңдықты (ептілікті) дамыту;
- дұрыс күн тәртібін қалыптастыру.
- Білім беру (танымдық):
- негізгі физикалық дағдыларға үйрету;
- ұлттық спорт түрлерімен таныстыру;
- салауатты өмір салты туралы білімді қалыптастыру.
- Тәрбиелік:
- командалық рухты тәрбиелеу;
- тәртіп (дисциплина) мен жауапкершілікті дамыту;
- ұлттық дәстүрлерге деген құрметті арттыру.

4. Қатысушылардың жасы

Балалар мен жасөспірімдер: 9–14 жас.

5. Қызметтің негізгі бағыттары

Таңғы сауықтыру гимнастикасы:

күнделікті бой жазу жаттығулары (10–15 минут);

тыныс алу жаттығулары;

созылу (растяжка) элементтері.

Спорттық ойындар:

футбол;

волейбол;

эстафеталар;

қозғалмалы ойындар.

Ұлттық ойындар және этносport:

«Асық ату»;

«Арқан тарту»;

«Көкпар» (бейімделген нұсқасы);

«Қыз қуу» (ойын түрінде);

«Тоғызқұмалақ».

Туристік-сауықтыру қызметі:

жаяу серуендеу;

жорықтар (туристік жорықтар);

жергілікті жерде бағдарлау (ориентирование);

таза ауадағы ойындар.

Шынықтыру процедуралары:

ауа ванналары;

күн ванналары;

су процедуралары (жағдайлар болған жағдайда).

Релаксация және қалпына келтіру:

тыныс алу практикалары;

йога элементтері;

тыныш ойындар.

6. Іс-шараларды өткізу формалары

күнделікті сабақтар;

спорттық сағаттар;

жарыстар;

турнирлер;

спорт фестивальдері;

денсаулық күндері.

«Балаларға арналған йога» модулі

Түсіндірме жазба

Қоғам дамуының қазіргі жағдайында балалар мен жасөспірімдердің физикалық және психоэмоционалдық денсаулығын нығайту, оларда өзін-өзі реттеудің (саморегуляция), күйзеліске төзімділіктің тұрақты дағдыларын және салауатты өмір салтын қалыптастыру ерекше маңызға ие болуда.

Бағдарламаның өзектілігі оқу жүктемесінің артуымен, мектеп оқушыларының психоэмоционалдық шиеленісу деңгейінің жоғарылауымен, қимыл-қозғалыс белсенділігінің (гиподинамияның) төмендеуімен, сондай-ақ сымбаттың (омыртқа бітімінің) бұзылуының, шаршағыштық пен мазасыздықтың алдын алу қажеттілігімен байланысты.

Физикалық жаттығуларды (асаналарды), тыныс алу техникаларын және релаксация элементтерін ұштастыруға негізделген йога практикасы бала тұлғасының үйлесімді дамуына, зейін қоюын жақсартуға, дененің икемділігін дамытуға және ішкі тепе-теңдікті қалыптастыруға ықпал етеді.

«Qarqaraly Go» этномәдени орталығы жағдайында бұл бағдарлама қосымша маңызға ие болады, өйткені ол тек физикалық дамуға ғана емес, сонымен бірге адамның табиғатпен және мәдени мұрамен үйлесімділік құндылықтарын қалыптастыруға, сауықтыру мен рухани өзін-өзі жетілдірудің дәстүрлі практикаларына деген қызығушылықты арттыруға септігін тигізеді.

Сондай-ақ, бағдарламаны іске асыру өзін-өзі тануға, әртүрлі мәдениеттерді құрметтеуге және салауатты өмір салтын ұстануға қабілетті көпмәдениетті, әлеуметтік белсенді тұлғаны тәрбиелеуге бағытталған білім берудің заманауи міндеттеріне жауап береді.

Осылайша, «Балалар мен жасөспірімдерге арналған йога» бағдарламасы қосымша білім беру жүйесінде өзекті әрі сұранысқа ие болып табылады, өйткені ол білім алушылардың физикалық, психикалық және әлеуметтік денсаулығын кешенді түрде дамытуды қамтамасыз етеді.

Мақсаттары:

Йога арқылы қауіпсіз, ойын түрінде балалар мен жасөспірімдердің физикалық, психикалық және эмоционалдық денсаулығын дамыту.

Міндеттері:

Білім беру (танымдық):

-негізгі асаналармен және тыныс алу практикаларымен таныстыру;

-өз денесін сезіну (қабылдау) қабілетін және үйлесімділікті (координацияны) дамыту.

Дамытушылық:

-икеңділік пен күшті жақсарту;

-зейін қою мен қырағылықты (мұқияттылықты) дамыту;

-өзін-өзі реттеу (саморегуляция) дағдыларын қалыптастыру.

Тәрбиелік:

-төзімділікті, өзіне және өзгелерге деген құрметті тәрбиелеу;

-тұрақты физикалық белсенділікке деген дағдыны қалыптастыру.

Жұмыс формалары:

-таңғы және күндізгі йога сессиялары;

-тыныс алу жаттығулары мен медитациялар;

-тепе-теңдік пен икеңділікті дамытуға арналған ойындар;

-музыка мен табиғат дыбыстарының сүйемелдеуімен релаксация (демалу) сәттері.

Негізгі мазмұны

1. Асаналар. Созылуға, тепе-теңдікке және бұлшықеттерді нығайтуға арналған қарапайым қалыптар.

Тыныс алу практикалары. Терең тыныс алу және зейін қою жаттығулары.

Медитация және релаксация. Босаңсуға және күйзелісті (стресті) түсіруге арналған техникалар.

Қорытынды элементтер.

Зейінді, үйлесімділікті және командалық жұмысты дамытуға арналған йога-ойындары.

10-бөлім. «Qarqaraly Go» балалар этноорталығының білім беру модулі

1. Жалпы сипаттамасы

Білім беру модулі іс-тәжірибелік қызмет, шығармашылық және зерттеу жұмыстары арқылы балалардың туған өлкенің мәдениетіне, тарихы мен дәстүрлеріне деген қызығушылығын қалыптастыруға бағытталған.

2. Мақсаты

Балалардың этномәдени құзыреттілігін қалыптастыру, шығармашылық қабілеттері мен зерттеу дағдыларын дамыту.

3. Міндеттері

Қазақ халқының салт-дәстүрлерімен және мәдениетімен таныстыру.

Сәндік-қолданбалы өнер (СҚӨ) дағдыларын дамыту.

Өлкетану арқылы зерттеу дағдыларын қалыптастыру.

Музыкалық және вокалдық қабілеттерді дамыту.

Тарихи мұраға деген құрметті тәрбиелеу.

11-бөлім. Модуль: Өлкетану. Бағдарлама.

1. Өзектілігі

Өлкетану өскелең ұрпақтың бойында патриотизм сезімін, туған өлкенің тарихы мен мәдениетіне деген құрметті қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Қарқаралы өңірі — қазақ халқының бай мұрасы, тарихи ескерткіштер мен Қарқаралы ұлттық паркінің әсем табиғаты тоғысқан бірегей табиғи және тарихи-мәдени кеңістік.

Жаһандану мен цифрландыру жағдайында ұлттық бірегейлікті сақтау, жас ұрпаққа туған өлке туралы дәстүрлер мен білімді жеткізу ерекше маңызды. «Qarqaraly GO» этноорталығы жұмыстың интерактивті түрлері арқылы өңірдің тарихын, мәдениеті мен табиғатын іс-жүзінде оқып-үйренуге арналған алаң ретінде қызмет етеді.

Бұл бағдарлама екі бағытты біріктіреді: өлкетану және экскурсиялық қызмет. Бұл балаларға туған өлке туралы теориялық білім алып қана қоймай, оны экскурсиялар, жорықтар мен бақылаулар арқылы іс жүзінде бекітуге мүмкіндік береді.

Бағдарламаны бір маман (педагог-өлкетанушы / гид-экскурсовод) жүзеге асырады және ол Қарқаралы мемлекеттік ұлттық табиғи паркі (ҚМҰТП) өңірі туралы тұтас түсінік қалыптастыруға бағытталған.

2. Бағдарламаның мақсаты

Өлкетану, зерттеу және іс-тәжірибелік қызмет арқылы қатысушылардың туған өлкенің тарихына, мәдениеті мен табиғатына деген тұрақты қызығушылығын қалыптастыру.

3. Бағдарламаның міндеттері

Білімділік:

Қатысушыларды Қарқаралы өңірінің тарихымен және мәдени мұрасымен таныстыру.

Қазақ халқының салт-дәстүрлерін, әдет-ғұрыптары мен тұрмысын үйрету.

Өңірдің табиғи ерекшеліктері мен экожүйесі туралы білімді кеңейту.

Дамытушылық:

Зерттеу дағдылары мен сыни ойлауды дамыту.

Тарихи дереккөздермен және ауызша әңгімелермен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру.

Коммуникативтік (қарым-қатынас) және шығармашылық қабілеттерді дамыту.

Тәрбиелік:

Патриотизмді және туған өлкеге деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу.

Мәдени мұраға деген құрметті қалыптастыру.

Экологиялық мәдениетті және табиғатқа ұқыпты қарауды сіңіру.

4. Жұмыстың негізгі бағыттары

Тарихи-өлкетану бағыты:

Өңір тарихын, танымал тұлғаларды, сәулет ескерткіштерін зерттеу бойынша жобалық және зерттеу қызметі.

Этнографиялық бағыты:

Дәстүрлерді, салт-жоралғыларды, ұлттық тағамдарды, қолөнерді қолдану, зерттеу квиздері, жобалық және зерттеу қызметі.

Экологиялық бағыты:

Қарқаралы өңірінің флорасы мен фаунасын зерттеу және жобалық қызмет, экологиялық акцияларға қатысу.

Туристік-экскурсиялық бағыты: ҚМҰТП аумағы бойынша жорықтар, экскурсиялар, экспедициялар.

5. Жүзеге асыру формалары

Экскурсиялар мен жорықтар.

Шеберлік сыныптары (қолөнер, ұлттық тағамдар).

Дәстүрді жеткізушілермен (көнекөз қариялармен, зиялы қауыммен) кездесулер.

Жобалық және зерттеу қызметі.

Квесттер, квиздер, геймификация (ойынға айналдыру) технологиясын қолдану, ҰТІ (ұжымдық шығармашылық істер), этнофестивальдар.

6. Күтілетін нәтижелер

Қатысушылар туған өлкенің тарихы мен ерекшеліктерін біледі.

Мәдениет пен дәстүрлерге қызығушылық танытады.

Қарапайым зерттеулер жүргізе алады.

Экологиялық және патриоттық сана қалыптасады.

12-бөлім. Модуль: Сәндік-қолданбалы өнер (СҚӨ)

1. Өзектілігі

Қазіргі әлемде балалардың өз халқының мәдениетін білуі мен түсінуі өте маңызды. Сәндік-қолданбалы өнер дәстүрлермен іс-жүзінде — өз қолдарымен жасау арқылы танысуға көмектеседі. Этнолагерь жағдайында СҚӨ сабақтары ұлттық мәдениетке деген қызығушылықты арттыруға септігін тигізеді, шеберлердің еңбегіне деген құрметті қалыптастырады, шығармашылық қабілеттер мен ұсақ моториканы дамытады. Сондай-ақ, бұл балалардың гаджеттерден алшақтап, тікелей шығармашылықпен айналысуына және бір-бірімен араласуына көмектеседі.

2. Бағдарламаның мақсаты

Іс-тәжірибелік қызмет арқылы балаларды дәстүрлі сәндік-қолданбалы өнерге баулу және олардың шығармашылық қабілеттерін дамыту.

Дәстүрлі этнотехнологияларды меңгеру және авторлық бұйымдарды жасау арқылы 9-14 жас аралығындағы балалардың ұлттық сәндік-қолданбалы өнерге деген қызығушылығын қалыптастыру.

Балалардың іс-тәжірибелік қызметі арқылы дәстүрлі қазақ сәндік-қолданбалы өнерін сақтау және дәріптеу.

Шығармашылық пен ойын арқылы балаларды өз халқының мәдениетімен таныстыру, әр баланың өзін дәстүрдің бір бөлшегі ретінде сезінуіне және өз қолымен дүние жасауына мүмкіндік беру.

Қарқаралы өңірінің табиғи материалдарымен жұмыс істеу арқылы экологиялық ойлауды, мәдениет пен дәстүрге деген құрметті дамыту.

3. Міндеттері

Қазақ халқының СҚӨ дәстүрлерімен таныстыру.

Киізбен, матамен жұмыс істеудің және ою-өрнек басудың негізгі техникаларын үйрету.

Композиция мен түс үйлесімділігінің негіздерін меңгеру.

Әртүрлі материалдармен (мата, жүн, қағаз және т.б.) жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру.

Қазақтың ұлттық ою-өрнектері мен символдарының мағынасын балаларға қолжетімді тілде түсіндіру.

Дамытушылық:

Ұсақ моториканы дамыту.

Көркемдік талғамды қалыптастыру.

Креативті (шығармашылық) және бейнелі ойлауды дамыту.

Шығармашылық арқылы өзін-өзі көрсетуге жағдай жасау.

Тәрбиелік:

Ұлттық мәдениетке деген құрметті тәрбиелеу.

Еңбекқорлық пен ұқыптылықты қалыптастыру.

Ұқыптылыққа, төзімділікке және қол еңбегіне деген қызығушылыққа тәрбиелеу.

13-бөлім. Модуль: Музыка. Бағдарлама.

Өзектілігі

Қазіргі қоғамда ұлттық музыкалық мәдениетті сақтау және оны өскелең ұрпаққа жеткізу ерекше маңызға ие. Қазақтың дәстүрлі музыкасы (күйлер, халық әндері, термелер) — халықтың рухани мұрасының маңызды бөлігі және тұлғаны тәрбиелеуде айрықша рөл атқарады.

9–14 жас аралығындағы балалар үшін этноорталық — музыка арқылы мәдениетке деген қызығушылық қалыптасатын, эмоционалдық сала мен шығармашылық ойлау дамитын бірегей орта. Музыка сабақтары есту қабілетін, есте сақтауды, қиялды және коммуникативтік (қарым-қатынас) дағдыларды дамытуға септігін тигізеді, сондай-ақ өз халқының дәстүрлеріне деген құрметті қалыптастырады.

Бұдан бөлек, білім беру процесіне халық музыкасын енгізу патриотизмді, рухани құндылықтарды және ұлттық мәдениетке деген тиесілілік сезімін тәрбиелеуге көмектеседі.

Мақсаты

Этноорталық жағдайындағы белсенді шығармашылық қызмет арқылы балаларды қазақтың дәстүрлі музыкалық мәдениетіне баулу.

Міндеттері

Балаларды қазақ музыкасының түрлерімен (халық әндері, күйлер, термелер) таныстыру.

Музыкалық есту қабілетін, ырғақ сезімін және вокалдық дағдыларды дамыту.

Музыканы тыңдау және оған өзінің эмоционалдық көзқарасын білдіру біліктілігін қалыптастыру.

Ұлттық музыкалық аспаптарда ойнаудың қарапайым негіздерін үйрету.

Ән айту, импровизация (суырыпсалмалық), музыкалық ойындар мен сахналау арқылы шығармашылық қабілеттерді дамыту.

Қазақ халқының мәдени мұрасы мен дәстүрлеріне деген құрметті тәрбиелеу.

Ұжымдық жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру (ансамбль, хормен ән айту).

Әр баланың өзін-өзі көрсетуіне және шығармашылық әлеуетін ашуға жағдай жасау.

14-бөлім.

Медициналық сүйемелдеудің 7 күндік жоспары

1-күн. Келу және алғашқы тексеру

Іс-шаралар:

Балалар келген кезде оларды медициналық тексеруден өткізу.

Анықтамаларды және жалпы денсаулық жағдайын тексеру.

Дене қызуын өлшеу, шағымдардың бар-жоғын анықтау үшін тексеру.

Деректерді денсаулық журналына тіркеу.

Гигиена және қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулық өткізу.

Нәтиже: Денсаулық жағдайын алғашқы бағалау, бағдарламаға қатысуға рұқсат беру.

2-күн. Бейімделуді (адаптацияны) бақылау

Іс-шаралар:

Таңғы тексеру (жалпы жағдайы, қажет болған жағдайда дене қызуы).

Балалардың белсенділік деңгейін бақылау.

Тамақтану және ішу режимін бақылау.

Бейімделу күйзелісінің (адаптационный стресс) белгілерін анықтау.

Нәтиже: Ағзаның жаңа жағдайларға бейімделуін бақылау.

3-күн. Аурулардың алдын алу (профилактика)

Іс-шаралар:

Шағымы бар балаларды тексеру (егер болса).

«Гигиена және денсаулық» тақырыбында профилактикалық әңгімелесу.

Бөлмелердің санитарлық жағдайын бақылау.

Тері жабындыларының жағдайын және тыныс алу белгілерін (симптомдарын) бақылау.

Нәтиже: Ауруға шалдығу қаупін азайту.

4-күн. Дене белсенділігін бақылау

Іс-шаралар:

Белсенді іс-шаралар кезінде балаларды бақылау.

Шаршау деңгейін бақылау.

Педагогтарға жүктеме көлемі бойынша ұсыныстар беру.

Қажет болған жағдайда жекелей бақылау жүргізу.

Нәтиже: Шамадан тыс шаршаудың (қажып кетудің) алдын алу.

5-күн. Профилактика және салауатты өмір салты

Іс-шаралар:

«Денсаулық пен күш-қуаттың құпиялары» тақырыбында әңгімелесу.

Ұйқы және демалыс режимін бақылау.

Балалардың гигиена ережелерін сақтауын тексеру.

Жеке кеңестер мен ұсыныстар беру.

Нәтиже: СӨС (салауатты өмір салты) дағдыларын қалыптастыру.

6-күн. Денсаулық жағдайының мониторингі

Іс-шаралар:

Балаларды жалпы тексеруден өткізу.

Эмоционалдық-физикалық жағдайды бақылау.

Қажет болған жағдайда психологпен өзара байланыс орнату.

Шағымдар мен өтініштерді тексеру.

Нәтиже: Балалардың денсаулық жағдайын тұрақтандыру.

7-күн. Қорытынды бақылау және ауысымның аяқталуы

Іс-шаралар:

Соңғы медициналық тексеру.

Ауысым барысындағы денсаулық жағдайын бағалау.

Қысқаша есеп дайындау.

Балалар мен педагогтарға ұсыныстар беру.

Қажет болған жағдайда ата-аналарға арналған нұсқаулықтар беру.

Нәтиже: Балалардың денсаулық жағдайы тұрақты екендігін растау.

Бағдарламаның жалпы нәтижесі:

Балалардың этноорталықта қауіпсіз болуын қамтамасыз ету.

Аурулар мен жарақат алу қаупін азайту.

Бейімделу процесін және жалпы жағдайды бақылауда ұстау.

Балалардың бойында гигиена және СӨС дағдыларын қалыптастыру.

Медициналық қызметкерлердің педагогтармен және психологтармен бірлескен, үйлесімді жұмысы.

15-бөлім.

№2 қосымша

Психологиялық сүйемелдеу. 7 күндік жұмыс жоспары

1-күн. Танысу және бейімделу (адаптация)

Мақсаты: Сенімділік атмосферасын құру және балалардың алғашқы бейімделуіне жағдай жасау.

Мазмұны:

«Шеңбердегі танысу» тренингі.

«Менің атым... және мен ... жақсы көремін» ойыны.

«Топтың жалпы портреті» жаттығуы.

Топ ережелері (бірлескен келісімшарт құру).

Күннің нәтижесі: Мазасыздық деңгейінің төмендеуі, балалар арасында алғашқы байланыстың орнауы, қауіпсіздік сезімі.

2-күн. Команда қалыптастыру (командообразование)

Мақсаты: Үлгілік пен сенім дағдыларын дамыту.

Мазмұны:

«Сенім мұнарасы» тимбилдинг ойындары.

«Зағип және жолбасшы» жаттығуы.

«Бүз — біз бір командамыз» топтық ойыны.

Күннің нәтижесі: Бірлік сезімінің және командалық өзара іс-қимылдың қалыптасуы.

3-күн. Эмоциялар және өзін-өзі түсіну

Мақсаты: Эмоционалдық интеллектіні дамыту.

Мазмұны:

«Эмоцияны тап» ойыны.

«Бүгінгі менің көңіл-күйім» жаттығуы.

«Менің эмоцияларым түстер әлемінде» арт-терапиясы.

Күннің нәтижесі: Балалар эмоцияларды тануды және оларды білдіруді үйренеді.

4-күн. Өзін-өзі бағалау және сенімділік

Мақсаты: Өзіне деген оң (позитивті) көзқарасты қалыптастыру.

Мазмұны:

«Мен — бұл менмін» жаттығуы.

«Менің күшті жақтарым» ойыны.

«Мен құндымын» қолдау шеңбері.

Күннің нәтижесі: Өзін-өзі бағалау деңгейінің және өзіне деген сенімділіктің артуы.

5-күн. Қарым-қатынас және шиеленістер (конфликттер)

Мақсаты: Қарым-қатынас және шиеленістерді бейбіт жолмен шешу дағдыларын дамыту.

Мазмұны:

«Шиеленіс және оны шешу» рөлдік ойыны.

«Мен-хабарлама» жаттығуы.

«Тыңдаймын және түсінемін» ойыны.

Күннің нәтижесі: Сындарлы (конструктивті) қарым-қатынас дағдыларының қалыптасуы.

6-күн. Сенім және ұйымшылдық

Мақсаты: Топтың ұйымшылдығын нығайту.

Мазмұны:

«Сеніммен құлау» жаттығуы (қауіпсіз түрде).

«Ортақ жол» командалық тапсырмалары.

«Біз бірге бәрін жеңеміз» ойыны.

Күннің нәтижесі: Топтағы сенім мен өзара көмектің нығаюы.

7-күн. Қорытынды және қоштасу

Мақсаты: Жағымды тәжірибені бекіту және ауысымды эмоционалды түрде аяқтау.

Мазмұны:

«Лагерьдегі менің саяхатым» рефлексиясы.

Өзіне хат жазу.

Рекетшілік (алғыс айту) шеңбері.

Символикалық аяқтау (жалпы фото/ритуал).

Күннің нәтижесі: Ауысымның жағымды нотада аяқталуы, тәжірибені бекіту, эмоционалды тұрақтылық.

Бағдарламаның жалпы нәтижесі:

Балалардың ұжымға бейімделуін жақсарту.

Мазасыздық пен жанжалдықты (конфликттілікті) төмендету.

Эмоционалды интеллектіні дамыту.

Қарым-қатынас және командалық жұмыс дағдыларын қалыптастыру.

Өзін-өзі бағалау мен сенімділікті арттыру.

Этноорталықта болудан жағымды эмоционалды тәжірибе алу.

16-бөлім.

№3 қосымша

Әдістемелік жұмыс жоспары

Мақсаты

Бала тұлғасын, оның әлеуметтік дағдыларын және халықтың мәдениеті мен дәстүрлеріне деген қызығушылығын дамытуға бағытталған этномәдени мазмұнды, ойын және жобалау әдістемелерін енгізу арқылы этноорталықта (лагерьде) білім беру және тәрбие үдерісін тиімді ұйымдастыруға жағдай жасау.

Міндеттері

9–14 жас аралығындағы балалар үшін қауіпсіз әрі жайлы білім беру ортасын ұйымдастыру.

Балалардың лагерь жағдайларына бейімделуін қамтамасыз ету.

Этномәдени мұра мен дәстүрлерге деген қызығушылықты дамыту.

Оқытудың ойын, жобалау және интерактивті әдістерін енгізу.

Коммуникативтік дағдыларды, командалық жұмысты және көшбасшылықты дамыту.

Педагогикалық мониторинг жүргізу және іс-әрекетті түзетіп отыру.

Үздік педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату.

1-күн — Ұйымдастыру және бейімделу күні

Мазмұны: Лагерь бағдарламасымен танысу, қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулық, танысу және ұйымшылдықты арттыру ойындары, жасақтарды (отрядтарды) құру.

Әдістемелік жұмыс: Балалардың бейімделуін бақылау.

Күтілетін нәтиже: Балалардың тез бейімделуі, достық атмосфераның қалыптасуы, топты алғашқы диагностикалау.

2-күн — Диагностикалық-этномәдени күн

Мазмұны: Қызығушылықтар мен дағдыларды диагностикалау, этномәдениет туралы әңгімелесу, көшбасшылық қабілеттерді анықтау ойындары, ұлттық элементтерді енгізу.

Әдістемелік жұмыс: Балалардың мінез-құлқы мен қызығушылықтарын талдау (анализ).

Күтілетін нәтиже: Балалардың жеке ерекшеліктерін анықтау, жұмыс жоспарларына түзетулер енгізу.

3-күн — Ойын және шығармашылық технологиялар күні

Мазмұны: Этноойындар мен қозғалыс ойындары, сәндік-қолданбалы өнер бойынша шеберлік сыныптары, шығармашылық тапсырмалар.

Әдістемелік жұмыс: Ойын әдістемелерінің тиімділігін талдау.

Күтілетін нәтиже: Балалардың белсенділігі мен қызығушылығын арттыру, шығармашылық дағдыларын дамыту.

4-күн — Жобалық қызмет күні

Мазмұны: Мәдениет пен дәстүр бойынша шағын жобалар (мини-жобалар), топтық жұмыс, зерттеу тапсырмалары.

Әдістемелік жұмыс: Топтық жұмысқа мониторинг жүргізу.

Күтілетін нәтиже: Зерттеу және командалық дағдыларды дамыту, жауапкершілікті қалыптастыру.

5-күн — Тәрбиелік-әлеуметтік күн

Мазмұны: Құндылықтар мен құрмет туралы тақырыптық әңгімелесулер, рөлдік ойындар, балалармен жеке жұмыс.

Әдістемелік жұмыс: Мінез-құлық пен өзара іс-қимылды түзету.

Күтілетін нәтиже: Адамгершілік құндылықтарды қалыптастыру, топтағы өзара қарым-қатынасты жақсарту.

6-күн — Тұсаукесер (презентация) күні

Мазмұны: Өнер көрсетулер мен жобаларды дайындау, шығармашылық нөмірлер, дайындықтар (репетициялар).

Әдістемелік жұмыс: Педагогикалық тәжірибені жинақтау.

Күтілетін нәтиже: Өзіне деген сенімділікті және өзін-өзі көрсету қабілетін дамыту, қорытынды іс-шараға дайындық.

7-күн — Қорытынды-рефлексиялық күн

Мазмұны: Этнофестиваль / қорытынды іс-шара, жұмыстар көрмесі, балалар мен педагогтардың рефлексиясы, қорытынды диагностика.

Әдістемелік жұмыс: Бағдарламаның тиімділігін талдау.

Күтілетін нәтиже: Балалардың жетістіктерін бағалау, ауысымды қорытындылау, болашаққа арналған әдістемелік ұсынымдар әзірлеу.

Бағдарламаның күтілетін жалпы нәтижелері:

Балалардың этнолагерь жағдайларына сәтті бейімделуі.

Мәдениет пен дәстүрлерге деген қызығушылықтың артуы.

Коммуникативтік (қарым-қатынас) және әлеуметтік дағдыларды дамыту.

Командалық және жобалық жұмыс дағдыларын қалыптастыру.

Балалардың шығармашылық әлеуетін анықтау және дамыту.

Педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттыру.

17-бөлім.

№4 қосымша

«Йога және денсаулық» жұмыс жоспары

1-күн: «Йогамен танысу»

Қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулық.
Жеңіл бой жазу (дене қыздыру) жаттығулары.
Тұрып және отырып жасалатын қарапайым асаналар.

2-күн: «Тыныс алу және зейін қою»

Тыныс алу жаттығулары.
Зейін мен тепе-теңдікке арналған ойындар.
Релаксация (босаңсу).

3-күн: «Икемділікке арналған йога»

Созылу жаттығулары (асаналар).
Дыбыс пен тыныс алуға негізделген медитация.

4-күн: «Йога және этномәдениет»

Қазақ музыкасымен үйлестірілген йога.
Топпен жұмыс істеу тәжірибесі.

5-күн: «Тепе-теңдік пен үйлесімділік (координация)»

Тұрып және бір аяқпен жасалатын асаналар.
Қимыл үйлесімділігіне арналған ойындар.

6-күн: «Күш пен зейін қоюға арналған йога»

Бұлшықеттерді нығайтуға арналған асаналар.
Жинақталуға (шоғырлануға) арналған медитация.

7-күн: «Қорытынды сессия»

Үйренген барлық жаттығуларды қайталау.
Шағын жарыстар, ойындар.
Релаксация.

1. Нұсқаушыға қойылатын біліктілік талаптары

Дене шынықтыру, йога немесе педагогика бағыты бойынша жоғары немесе орта арнайы білім.

Балалар йогасы нұсқаушысының сертификаты.
Балалармен және жасөспірімдермен жұмыс істеу тәжірибесі.
9–14 жас аралығындағы балалардың психологиясы мен жас ерекшеліктерін білу.

2. Қауіпсіздік техникасы (ҚТ)

Сабақ алдында:

Кілемшелер мен құрал-жабдықтарды тексеру.
Балалардың физикалық жағдайын тексеру.
Қауіпсіздік бойынша нұсқаулық өткізу.

Сабақ кезінде:

Асаналардың дұрыс орындалуын қадағалау.
Шамадан тыс күш түсу мен кілт қимылдар жасаудан аулақ болу.
Ықтимал жарақаттардың алдын алу және ескерту.

Сабақтан кейін:

Релаксация жүргізу және балалардың жағдайын бақылау.
Қажет болған жағдайда алғашқы көмек көрсету.

Жалпы талаптар:

Нұсқаушы жаттығулардың орындалу техникасына және сабақтардың қауіпсіз өтуіне жауапты болады.

2. Спорттық іс-шаралар жоспары

1-күн: Ауысымның ашылуы

Көңілді стартылар.

Танысу ойындары.

2-күн:

Асық ату турнирі.

Эстафеталар.

Серуендеу.

3-күн:

Арқан тарту.

Мини-футбол.

Йога/релакс.

4-күн:

Жорық (жаяу саяхат).

Ұлттық ойындар.

Белсенділік кеші.

5-күн:

Спартакиада.

Жабылу салтанаты.

Марапаттау.

Күтілетін нәтижелер:

Балалардың денсаулығын нығайту.

Физикалық белсенділікті арттыру.

Спортқа деген қызығушылықты дамыту.

Ұлттық ойындарды білу.

Салауатты әдеттерді қалыптастыру.

4. Қауіпсіздік талаптары

Қауіпсіздік техникасы (ҚТ) бойынша міндетті нұсқаулық.

Денсаулық жағдайын бақылау.

Медицина қызметкерінің қатысуы (болуы).

Санитарлық нормаларды сақтау.

Қауіпсіз жабдықтар мен құралдар.

5. Материалдық-техникалық қамтамасыз ету

Спорттық құрал-жабдықтар.

Алаңдар.

Алғашқы көмек қобдишасы (аптечка).

Ауыз су / бір реттік стақандар.

Ұлттық ойын жиынтықтары (асықтар және т.б.).

18-бөлім.

№5 қосымша

Білім беру модулінің сабақ кестесі (7 күн)

«Qarqaraly Go» БОСО (9–14 жас)

Этномәдениетке кіріспе

Модуль: Өлкетану + Музыка

Сабақ мазмұны:

Бағдарламамен танысу.

Әңгімелесу: Қарқаралы тарихы.

«Менің кіші отаным» ойыны.

Қарапайым халық әнін үйрену.

Нәтиже: Бейімделу, тақырыпқа деген қызығушылықтың оянуы.

СҚӨ негіздері

Модуль: СҚӨ (Сәндік-қолданбалы өнер)

Сабақ мазмұны:

Шеберлік сыныбы: Ою-өрнек.

Іс-тәжірибелік жұмыс.

Шағын көрме.

Нәтиже: Алғашқы қолдан жасалған бұйым.

Зерттеу күні

Модуль: Өлкетану

Сабақ мазмұны:

Топтарға бөліну.

Шағын зерттеу (мини-зерттеу) тақырыбын таңдау.

Ақпарат жинау (аңыздар, табиғат, тұлғалар).

Шағын жобаларды дайындау.

Нәтиже: Бастау алған жобалар.

Музыка және дәстүрлер

Модуль: Музыка және ән айту

Сабақ мазмұны:

Вокалдық жаттығулар.

1–2 ән үйрену.

Ұлттық аспаптармен танысу.

Дайындық (репетиция) жұмыстары.

Нәтиже: Дайын сахналық нөмір.

Шығармашылық күні

Модуль: СҚӨ

Сабақ мазмұны:

Шеберлік сыныбы: Киізбен жұмыс / кәдесыйлар жасау.

Жеке жұмыс.

Көрмеге дайындық.

Нәтиже: Дайын бұйымдар.

Экскурсияларға дайындық

Модуль: Өлкетану

Сабақ мазмұны:

Шағын экскурсияларды дайындау.

Өнер көрсетулерді пысықтау (дайындық).

Маршруттарды (бағыттарды) безендіру.

Нәтиже: Дайын экскурсиялық бағдарламалар.

Қорытынды күн

Модуль: Барлық бағыттар

Сабақ мазмұны:

Шағын экскурсияларды өткізу.

СҚӨ көрмесі.

Концерт (әндер).

Марапаттау салтанаты.

Нәтиже: Меңгерілген дағдыларды қорытынды көрсету (демонстрация).

№6 қосымша

Сабақтар жоспары

Сәндік-қолданбалы өнер (СҚӨ)

1. Форматы: Шеберлік сыныптары (мастер-кларстар).

Шеберлік сыныптарының тақырыптары:

Ұлттық ою-өрнектер жасау.

Киізбен жұмыс (фелтинг / киіз басу).

Білезіктер мен тұмарлар (бойтұмарлар) өру.

Ағаш бетіне өрнек салу (бояумен көркемдеп жазу).

Этно стильдегі кәдесыйлар жасау.

Нәтиже: Дайын бұйымдар, көрмеге қатысу, ұсақ моторика мен креативтілікті (шығармашылықты) дамыту.

2. Өлкетану (шағын зерттеулер)

Форматы: Зерттеу және жобалау қызметі.

Мазмұны:

Қарқаралының табиғаты мен тарихын оқып-үйрену.

Шағын зерттеулер (аңыздар, ескерткіштер, танымал тұлғалар).

Балалардың өз күшімен шағын экскурсиялар дайындауы.

Іс-тәжірибе (практика):

Топтарда жұмыс істеу.

Экскурсиялық маршруттарды (бағыттарды) құру.

Тұсаукесерлер (презентациялар) жасау.

Нәтиже:

Шағын экскурсиялар өткізуді үйренеді.

Қарым-қатынас және командада жұмыс істеу дағдыларын дамытады.

Қазақстан мәдениетіне деген қызығушылықтары артады.

Шығармашылық және зерттеу құзыреттіліктері қалыптасады.

Талдау жасау (анализ), көпшілік алдында сөз сөйлеу және өз бетінше жұмыс істеу дағдылары шындалады.

3. Музыка және ән айту

Форматы: Іс-тәжірибелік сабақтар мен дайындықтар (репетициялар).

Мазмұны:

Халық әндерін үйрену.

Вокал және тыныс алу негіздері.

Ұлттық аспаптармен танысу.

Қазақ фольклорының әндері.

Қазіргі заманғы патриоттық әндер.

Балалар әндері.

Күйлер мен айтыстарды тыңдау.

Нәтиже: Қорытынды концертте өнер көрсету, сахналық мәдениетті, есту қабілетін және музыкаға деген эмоционалды қабылдауды дамыту.

4. Қорытынды іс-шаралар

Бұйымдар көрмесі.

Шағын зерттеу жұмыстарын қорғау.

Концерт (әндер мен өнер көрсетулер).

Қатысушыларды марапаттау салтанаты.

№7 қосымша

«Qarqaraly GO» БОСО-ның жобалық қызметі

Жобалық қызмет лагерьдегі негізгі білім беру формасы болып табылады. Ол іс-тәжірибелік зерттеу, шығармашылық және командалық жұмыс арқылы туған өлкенің тарихын, табиғатын, мәдениеті мен дәстүрлерін оқып-үйренуге бағытталған.

Қатысушылар жобаларды күнделікті түрде топпен немесе жекелей орындайды, ал бағдарлама соңында оларды көпшілік алдында қорғап, нәтижелерін көрмеге шығарады.

Мақсаты

Қарқаралы өңірінің табиғи, тарихи және мәдени мұрасын өз бетінше оқып-үйрену арқылы балалардың зерттеу, шығармашылық және коммуникативтік дағдыларын дамыту.

Міндеттері

Зерттеушілік:

- Бақылау және талдау (анализ) жасау дағдыларын қалыптастыру;
- Ақпаратты жинау мен өңдеуді үйрету;

- Дереккөздермен (табиғат, сұхбат, тарих) жұмыс істеу біліктілігін дамыту.

Шығармашылық:

- Креативті ойлауды дамыту;
- Авторлық жобалар (макеттер, карталар, көрмелер, видеолар) жасау;
- Эстетикалық қабылдауды қалыптастыру.

Командалық:

- Топта жұмыс істеу біліктілігін дамыту;
- Рөлдер мен тапсырмаларды өзара бөлу;
- Ынтымақтастық дағдыларын қалыптастыру.

Танымдық:

- Өңір туралы білімді кеңейту;
- Мәдени және табиғи мұрамен таныстыру;
- Туған өлке туралы тұтас түсінік қалыптастыру.

Жобалық қызметтің формалары

- Өлкетану зерттеулері
- Экологиялық жобалар
- Тарихи-патриоттық жобалар
- Этномәдени жобалар
- Шығармашылық шеберханалар
- Фото- және видеожобалар
- Макеттер мен карталар жасау
- Сұхбат алу және далалық бақылаулар

Жұмыс кезеңдері

Тақырып пен мақсатты айқындау.

Ақпарат жинау (бақылау, сұхбат, дереккөздер).

Талқылау және жоспарлау.

Іс-жүзінде жүзеге асыру (макеттер, карталар, видео, стендтер).

Тұсаукесерді (презентацияны) дайындау.

Жобаны қорғау.

Күтілетін нәтижелер

Қатысушылар:

- Командада жобалармен жұмыс істей алады;
- Зерттеу және талдау дағдыларын иемденеді;
- Өздерінің шығармашылық және зерттеу өнімдерін жасайды;
- Өз бетінше жұмыс істеу мен жауапкершілікті дамытады;
- Туған өлкенің табиғатына, тарихы мен мәдениетіне деген құрметін

қалыптастырады;

- Өз жұмысының нәтижелерін көпшілік алдында қорғауды үйренеді.

Жобалық қызметтің қорытындысы

Ауысым нәтижелері бойынша мыналар жасақталады:

- Жобалық жұмыстардың көрмелері;
- Лагерьдің фото- және видеомұрағаты;
- Өлкетану және этномәдени коллекциялар;
- Карталар, макеттер, шағын мұражайлар (мини-музейлер);
- Жобалардың таныстырылымы мен қорғалуы.

Жоба. Ұлттық тағам — құрт дайындау

Бағыты: Этномәдени білім беру / іс-тәжірибелік кулинариялық қызмет

Қатысушылар: 9–14+ жас аралығындағы балалар

Жүзеге асыру формасы: Топтық іс-тәжірибеге бағытталған жоба

Жүзеге асыру мерзімі: 1–4 күн (кейіннен өнімнің кебуін бақылаумен)

1. Жобаның негіздемесі

Жоба қазақтың дәстүрлі тамақтану мәдениетін сақтау мен дәріптеуге, балалардың бойында сүт қышқылы өнімдерін қауіпсіз дайындаудың іс-тәжірибелік дағдыларын қалыптастыруға, сондай-ақ командалық және жобалық қызметті дамытуға бағытталған.

Құрт — ұзақ уақыт сақталу мерзімімен және жоғары тағамдық құндылығымен ерекшеленетін көшпелілер өркениетінің дәстүрлі өнімі болып табылады.

2. Жобаның мақсаты

Санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтай отырып, дәстүрлі құрт өнімін дайындау бойынша балалардың қауіпсіз білім беру қызметін ұйымдастыру.

3. Жобаның міндеттері

- Қатысушыларды құрттың тарихымен және мәдени маңызымен таныстыру;
- Сүт қышқылы өнімдерін дайындаудың негізгі технологияларын үйрету;
- Тамақ өнімдерімен жұмыс істеу кезінде санитарлық қауіпсіздік дағдыларын қалыптастыру;

- Топтық және жобалық жұмыс дағдыларын дамыту;

- Өнімді дайындау арқылы білімді іс жүзінде бекітуді қамтамасыз ету.

4. Жобаға қатысушылар

- Лагерь балалары (5–10 адамнан тұратын топтарға бөліну);
- Педагог-ұйымдастырушы;
- Тәрбиешілер (вожатыйлар) / әдіскерлер;
- Тамақтануға жауапты маман (бар болған жағдайда);
- Лагерьдің медицина қызметкері (санитарлық жағдайды бақылаушы).

5. Материалдық-техникалық қамтамасыз ету

- Пастерленген сүт қышқылы өнімдері (кефир/айран/сүзбе);
- Бір реттік қолғаптар;
- Тағамдық контейнерлер;
- Сүзуге арналған дәке (марля) / елеуіш;
- Таза ағаш немесе пластик науалар (поддондар);
- Тағамдық сапалы тұз;
- Дезинфекциялаушы құралдар;
- Ауыз су.

6. Санитарлық-гигиеналық талаптар (СЭС)

Жобаны жүзеге асыру барысында келесі талаптар қатаң сақталады:

- Тек өнеркәсіптік немесе тексерілген, пастерленген өнімдерді ғана пайдалану;
- Жұмысты бастар алдында және жұмыс барысында қолды міндетті түрде жуу;
- Құртты қолмен пішіндеу (дөңгелектеу) кезінде бір реттік қолғаптарды кию;
- Жұмыс беттерін (үстелдерді) сабаққа дейін және сабақтан кейін өңдеу;
- ЖРВИ (ОРВИ) белгілері бар балалардың шикізатпен жанасуына жол бермеу;
- Өнімді жәндіктерден қорғалған, таза, желдетілетін аймақта сақтау;
- Кептіру температурасы мен жағдайларын (құрғақ, желдетілетін бөлме/бастырма)

бақылау.

7. Технологиялық процестің сипаттамасы

7.1 Дайындық кезеңі

- Қауіпсіздік техникасы және гигиена бойынша нұсқаулық өткізу;
- Өнімнің тарихымен таныстыру;
- Жұмыс орнын дайындау.

7.2 Негізгі кезең

- Сүт қышқылы массасын (сүзбені) сүзу;
- Артық сарысуын ағызу;
- Тұз қосу;

- Өнімдерді пішіндеу (дөңгелектеу/сықпа жасау);
- Кептіруге қою.

7.3 Кептіру кезеңі

- Таза науаларға (поддондарға) орналастыру;
- Шаң мен жәндіктерден қорғау (дәкемен/тормен жабу);
- Өнімнің жағдайын күнделікті көзбен көріп бақылау.

8. Қауіпсіздік талаптары

- Жұмыс тек ересектердің бақылауымен жүргізіледі;
- Педагогтың/медқызметкердің рұқсатынсыз шикі өнімді жеуге тыйым салынады;
- Қауіпсіз емес құрал-жабдықтарды пайдалануға жол берілмейді;
- Баланың денсаулығы сыр берген кез келген белгі байқалса, ол процестен дереу

шеттетіледі.

9. Күтілетін нәтижелер

- Балалардың құрт дайындаудың негізгі технологиясын меңгеруі;
- Санитарлық мәдениет дағдыларының қалыптасуы;
- Командалық өзара іс-қимылдың дамуы;
- Ұлттық мәдени мұраға деген қызығушылықтың артуы;
- Тұтынуға жарамды, қауіпсіз тағам өнімін алу.

10. Қорытынды іс-шаралар

- Дайын өнімнен дәм тату (дегустация);
- Топтық нәтижелерді таныстыру (презентация);
- Дәстүрлі тағамның мәдени маңызын талқылау;
- Лагерь портфолиосы үшін жобаны фотосуретке түсіру.

11. Жауапкершілік

Санитарлық нормалардың сақталуына, балалардың қауіпсіздігіне және процестің ұйымдастырылуына лагерь әкімшілігі, педагогикалық құрам және медицина қызметкері өздерінің лауазымдық міндеттері шегінде жауапты болады.

Жоба: Қара жорға – қазақ даласының ырғағы

1. Жалпы ақпарат

- **Форматы:** Шығармашылық-білім беру би қызметі
- **Қатысушылардың жасы:** 9–14 жас
- **Ұзақтығы:** 5 күн (бейімдеуге болады)
- **Жүзеге асырылатын орны:** «Qarqaraly GO» БОСО
- **Жүргізілу тілі:** Қазақша / орысша

Жобаның өзектілігі

«Қара жорға» ұлттық биі — қазақ мәдени мұрасының маңызды бөлігі. Ол дала өмірінің ырғағын, сәйгүліктің қимылын және адам мен табиғаттың үндестігін бейнелейді.

Жоба мыналарға бағытталған:

- Мәдени бірегейлікті сақтауға;
- Балалардың қимыл-қозғалыс белсенділігін арттыруға;
- Ұлттық өнерге деген қызығушылықты қалыптастыруға;
- Командалық өзара іс-қимылды дамытуға.

3. Жобаның мақсаты

«Қара жорға» қазақ биінің элементтерін меңгеру және қорытынды сахналық нөмірді құру арқылы балалардың бойында ұлттық мәдениетке деген құрмет сезімін қалыптастыру.

4. Жобаның міндеттері

- «Қара жорға» биінің тарихымен таныстыру;
- Негізгі қимылдар мен ырғақты үйрету;
- Қимыл үйлесімділігін (координацияны), пластиканы және ырғақ сезімін дамыту;
- Ұжымдық орындау дағдыларын қалыптастыру;

- Қорытынды өнер көрсету нөмірін дайындау.

5. Күтілетін нәтижелер

Қатысушылар:

- «Қара жорға» биінің тарихын біледі;
- Негізгі би қимылдарын меңгереді;
- Топтық би нөмірін орындай алады;
- Ұлттық мәдениетке қызығушылық танытады;
- Қорытынды көрсетілімге қатысады.

6. Жүзеге асыру кезеңдері (5 күн)

• 1-күн – Кіріспе

- «Қара жорға» биімен танысу.
- Бейнебаян үлгілерін тамашалау.
- Әңгімелесу: бидің мәдениеттегі маңызы.
- Дене қыздыру (разминка), ырғақтық жаттығулар.

• 2-күн – Негізгі қимылдар

- Негізгі элементтерді үйрену:

- «Иық қозғалысы»
- «Дене толқыны»

- Баяу ырғақпен жұмыс істеу.
- Жекелей іс-тәжірибе (практика).

• 3-күн – ырғақ пен үйлесімділік (синхрондылық)

- Қимылдарды музыкамен үндестіріп пысықтау.
- Жұппен және топпен жұмыс істеу.
- Би байланыстарын (байламдарын) қалыптастыру.

• 4-күн – Нөмірді сахналау

- Қимылдарды біртұтас композицияға біріктіру.
- Қорытынды биді толықтай үйрену.
- Синхрондылық пен сахналық шептерді (қойылымды) пысықтау.

• 5-күн – Қорытынды өнер көрсету

- Бас дайындық (генеральная репетиция).
- Сахналық киіммен өнер көрсету.
- Лагерьдің ішкі фестивалі.

7. Әдістемелік қамтамасыз ету

- Музыкалық сүйемелдеу («Қара жорға» этно-ырғақтары);
- Бейнематериалдар;
- Кең алаң / сахна;
- Ұлттық киім элементтері.

8. Бақылау формалары

- Қатысушыларды сырттай бақылау;
- Аралық дайындықтар (репетициялар);
- Қорытынды өнер көрсету;
- Балалардың рефлексиясы (кері байланысы).

9. Қауіпсіздік

- Сабақ алдында міндетті түрде дене қыздыру жаттығуларын жасау;
- Физикалық жүктемені қадағалау;
- Бөлмені желдету / ашық алаңда өткізу;
- Жарақат алу қаупі бар элементтердің болмауы.

10. Жобаның қорытындысы

Барлық балалар мен ересектердің қатысуымен БОСО сахнасында «Қара жорға» биін ұжымдық түрде орындау жобаның қорытынды нүктесі (финалы) болып табылады.

Жоба: Қарқаралы ауданының флорасы мен фаунасы**Ұзақтығы:** 5 күн**Қатысушылардың жасы:** 11–14 жас**Бағдарлама түрі:** Іс-тәжірибелік-зерттеу (экотуризм + ғылым + бақылау)**Мақсаты**

Қарқаралы өңірінің биоәртүрлілігін оқып-үйрену арқылы балалардың бойында экологиялық мәдениетті қалыптастыру, далалық жағдайда бақылау, жіктеу (классификациялау) және жобалық жұмыс дағдыларын дамыту.

Міндеттері

- Қатысушыларды Қарқаралы өңірінің экожүйесімен таныстыру;
- Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі түрлерін оқып-үйрену;
- Далалық бақылау дағдыларын қалыптастыру;
- Экологиялық қауіпсіздік негіздерін үйрету;
- Командалық зерттеу қызметін дамыту;
- Шағын экологиялық жоба (постер/күнделік/презентация) жасау.

Жұмыс форматы

- Топтық экспедициялар (4–6 адамнан);
- Далалық бақылаулар;
- Фототіркеу (суретке түсіріп алу);
- «Зерттеуші күнделігін» жүргізу;
- Шағын гербарий жасау (сирек кездесетін түрлерге зиян келтірмей);
- Қорытынды тұсаукесер (презентация).

Жұмыс жоспары. 1-күн. Экожүйемен танысу**Тақырыбы:** Табиғи аймақтар мен ландшафтар

- Қауіпсіздік бойынша кіріспе нұсқаулық.
- Парк аумағымен танысу.
- Шолу: таулар, ормандар, далалар, көлдер.
- Негізгі ұғымдар: экожүйе, биоәртүрлілік.
- «Зерттеуші күнделігін» бастау.
- **Күннің қорытындысы:** Табиғи аймақтардың схемасы (карта-сызбасы).

2-күн. «Өңір флорасы»

- **Тақырыбы:** Өсімдіктер әлемі
- Қылқан жапырақты және жапырақты ормандарды зерттеу.
- Негізгі түрлер:
 - Кәдімгі қарағай
 - Қайың
 - Далалық аймақтың бұталары
- Табиғатқа ұқыпты қарау ережелері.
- Фотоматериалдар жинау (сирек кездесетін өсімдіктерді жұлмай).
- **Күннің қорытындысы:** «Қарқаралы өсімдіктері» шағын альбомы.

3-күн. «Өңір фаунасы»

- **Тақырыбы:** Жануарлар әлемі
- Жануарлардың іздерін зерттеу.
- Түрлерге шолу:
 - Елік
 - Түлкі
 - Қоян
 - Өңір құстары (бүркіттер, тоқылдақтар және т.б.)
- Дыбыстық экология (құстарды дыбысы бойынша ажырату).
- Жануарлармен кездескенде өзін-өзі ұстау ережелері.

- **Күннің қорытындысы:** «Жануарлардың іздері мен белгілері» картасы.

4-күн. «Су қоймаларының экожүйесі»

- **Тақырыбы:** Көлдер және су ресурстары
 - Парктің су нысандарын зерттеу.
 - Судың экожүйе үшін маңызы.
 - Жағалау флорасы мен құстарын бақылау.
 - Су сапасын шағын зерттеу (көзбен көріп бағалау).
- **Күннің қорытындысы:** «Су жанындағы өмір» схемасы.

5-күн. Экологиялық жоба

- **Тақырыбы:** Табиғатты қорғау
 - Экологиялық проблемаларды талқылау.
 - «Табиғатқа зиян келтірме» ережелері.
 - Топтық жобалар жасау:
 - Постер
 - Тұсаукесер (презентация)
 - Экожүйе макеті
 - Жобаларды қорғау.
- **Күннің қорытындысы:** Экологиялық көрме.

Педагогтің рөлі

- Қауіпсіз маршрутты (бағытты) ұйымдастыру;
- Топтарды сүйемелдеу (бірге жүру);
- Табиғи процестерді түсіндіру;
- Табиғат аясында өзін-өзі ұстауын бақылау;
- Жобаны қорғауға көмектесу.

Балалардың рөлі

- Мәліметтерді бақылау және тіркеу (жазып алу);
- Командада жұмыс істеу;
- Күнделік жүргізу;
- Жобалар жасау;
- Талқылауларға қатысу.

Экологиялық қауіпсіздік

- Сирек кездесетін және қорғауға алынған өсімдіктерді жинауға тыйым салынады;
- Жануарларды мазалауға тыйым салынады;
- Тек белгіленген маршруттармен ғана жүру;
- Қоқысты өзімен бірге алып кету;
- Бақылау кезінде қауіпсіз қашықтықты сақтау.

Күтілетін нәтижелер

- Өңірдің экожүйесін түсіну;
- Флора мен фаунаның негізгі түрлерін білу;
- Бақылағыштықты дамыту;
- Экологиялық жауапкершілік;
- Жобалық жұмыс дағдылары.

Жобаның финалы (қорытындысы)

- Топтық жобаларды қорғау;
- «Қарқаралы табиғаты балалар көзімен» көрмесі;
- Қатысушыларды марапаттау;
- Лагерьдің фотомұрағаты.

Жобаның маңызы

Бағдарлама балалардың бойында мыналарды қалыптастырады:

- Қазақстан табиғатына деген құрмет;

- Экологиялық ойлау;
- Зерттеушілік дағдылар;
- Ұлттық табиғи парктердің құндылығын түсіну.

Бағдарламаны кадрлармен қамтамасыз ету

«Qarqaraly Go» БОСО бағдарламасын жүзеге асыруды педагогикалық, медициналық және басқа да қызметкерлер қамтамасыз етеді. Бағдарламаны іске асыруға БОСО басшысы, басшының тәрбие ісі жөніндегі орынбасары, аға тәрбиеші (вожатый), тәрбиешілер, педагог-психолог, әдіскер, қосымша білім беру педагогтері, спорт және дене шынықтыру нұсқаушылары, медицина қызметкерлері, шығармашылық, медиа және жобалау бағыттарының жетекшілері, техникалық мамандар мен қатысушылардың тыныс-тіршілігінің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін қызметкерлер тартылған.

Кадрлар құрамы кәсіби біліктілік, педагогикалық құзыреттілік, кәметке толмағандармен жұмыс істеу тәжірибесі және қазіргі заманғы тәрбие технологияларын енгізуге дайындығы ескеріле отырып жасақталған. Педагогикалық қызметкерлер тәрбие жұмысының заманауи әдістемелерін, команда қалыптастыру және жобалап оқыту технологияларын, спорттық-сауықтыру қызметін ұйымдастыру дағдыларын, жасөспірімдермен жұмыс істеу әдістемелерін, медиа және digital-қызмет технологияларын, медиасауаттылық пен цифрлық қауіпсіздік негіздерін, сондай-ақ кәметке толмағандар арасындағы шиеленісті жағдайлар мен эмоционалдық кернеудің алдын алу әдістерін меңгеруі тиіс.

Педагогтердің тақырыптық ауысым қатысушыларының эмоционалдық жайлылығын, тартылысы мен белсенділігін қамтамасыз ететін қауіпсіз, қолдаушы және дамытушы орта құруға **кәсіби дайындығына** ерекше назар аударылады.

Жазғы маусым басталғанға дейін **педагогикалық қызметкерлер тыныс-тіршілік қауіпсіздігі бойынша нұсқаулықтардан**, кәметке толмағандардың өмірі мен денсаулығын қорғау мәселелері бойынша оқытудан, әдістемелік кеңестерден, оқыту семинарларынан, командалық, жобалық және тәрбиелік қызметті ұйымдастыру жөніндегі тренингтерден, сондай-ақ Бағдарламаның тақырыптық ауысымдарын жүзеге асыру мәселелері бойынша дайындықтан өтті.

Педагогикалық қызметкерлердің лауазымдық (функционалдық) міндеттері

БОСО басшысы Бағдарламаның жүзеге асырылуына жалпы басшылықты жүзеге асырады, ұйымдастырушылық жағдайларды қамтамасыз етеді, тәрбие және сауықтыру қызметінің сапасын бақылайды, қауіпсіздік талаптарының сақталуын және қызметкерлер жұмысының үйлестірілуін қадағалайды.

Басшының тәрбие ісі жөніндегі орынбасары тәрбие іс-шараларының ұйымдастырылуын үйлестіреді, тақырыптық ауысымдардың жүзеге асырылуын қамтамасыз етеді, педагогикалық қызметкерлердің қызметіне және мазмұнды тәрбие ортасының ұйымдастырылуына бақылау жүргізеді.

Әдіскер Бағдарламаның әдістемелік тұрғыдан сүйемелденуін, сценарийлік және дидактикалық материалдардың әзірленуін, педагогикалық қызметкерлерге кеңес беруді, әдістемелік қолдау көрсетуді ұйымдастыруды және Бағдарлама мазмұнының жүзеге асырылуына мониторинг жүргізуді қамтамасыз етеді.

Тәрбиешілер (вожатыйлар мен тәрбиешілер) қатысушылардың күнделікті қызметін ұйымдастырады, кәметке толмағандардың қауіпсіз жүріп-тұруын (сүйемелденуін) қамтамасыз етеді, тәрбиелік, ойын, шығармашылық, спорттық және командалық іс-шараларды өткізеді, жасақтарда қолайлы психологиялық климат қалыптастырады және балалардың өзін-өзі басқару жүйесінің дамуына ықпал етеді.

Педагог-психолог қатысушыларды психологиялық тұрғыдан сүйемелдеуді жүзеге асырады, бейімделу (адаптация) іс-шараларын жүргізеді, кәметке толмағандардың эмоционалдық жағдайына мониторинг жасайды, кеңес беру, алдын алу (профилактикалық)

жұмыстарын және эмоционалдық интеллект пен қарым-қатынас мәдениетін дамыту бойынша іс-шараларды өткізеді.

Спорт және дене шынықтыру нұсқаушылары қатысушылардың физикалық денсаулығын нығайтуға, қимыл-қозғалыс белсенділігін арттыруға және салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыруға бағытталған спорттық, туристік, outdoor- және сауықтыру іс-шараларының өткізілуін қамтамасыз етеді.

Медицина қызметкерлері қатысушыларды медициналық тұрғыдан сүйемелдеуді жүзеге асырады, санитарлық-гигиеналық жағдайларды бақылайды, алдын алу (профилактикалық) іс-шараларын жүргізеді, кәмелетке толмағандардың денсаулық жағдайына мониторинг жасайды және алғашқы медициналық көмек көрсетеді.

19-бөлім. «Qarqaraly Go» БОСО қызметінің тиімділігін бағалау және есептілік жүйесі

Бағдарламаның жүзеге асырылуын мониторингілеу — бұл ауысымдардың кәмелетке толмаған қатысушыларының білім беру, этномәдени, экологиялық, тәрбиелік, шығармашылық, спорттық-сауықтыру, зерттеу және жобалау қызметтерінің тиімділігін бағалау жүйесі.

Мониторинг бүкіл ауысым бойы жүзеге асырылады және Бағдарлама мақсаттарына қол жеткізу деңгейін, іс-шараларды ұйымдастыру сапасын, қатысушылардың тартылу дәрежесін және қолданылатын тәрбие технологияларының тиімділігін анықтауға бағытталған.

Мониторингтің негізгі бағыттары

Мониторинг тақырыптық ауысым қатысушыларының білім беру, тәрбиелік, сауықтыру, әлеуметтік және тұлғалық нәтижелерін бағалауды қамтиды. Қатысушылардың жобалық, шығармашылық, спорттық қызметке тартылу деңгейі, экологиялық мәдениеті, көшбасшылық қасиеттерінің дамуы, эмоционалдық әл-ауқаты, қимыл-қозғалыс белсенділігі және салауатты өмір салты (СӨС) мәдениеті бағаланады.

Мониторингтің формалары мен әдістері

Бағдарламаның жүзеге асырылу тиімділігін бағалау үшін педагогикалық бақылау, сауалнама жүргізу, әңгімелесу, рефлексиялық кездесулер, кәмелетке толмағандардың іс-шараларға қатысуын талдау, жобалау және шығармашылық қызметті бағалау, сондай-ақ кері байланыс әдістері қолданылады.

Педагогикалық бақылау қатысушылардың білім беру, спорттық, шығармашылық және коммуникативтік белсенділіктерге тартылу деңгейін анықтауға мүмкіндік береді.

Сауалнама жүргізу және сұрау салу қатысушылардың ауысым мазмұнына және БОСО-да болу жағдайларына қанағаттану деңгейін анықтау үшін қолданылады.

Бағдарламаның жүзеге асырылу тиімділігін бағалау критерийлері

Тақырыптық ауысымдардың қызметіне қатысушылардың тартылу деңгейі, коммуникативтік және көшбасшылық дағдылардың дамуы, командалық өзара іс-қимылдың сапасы, эмоционалдық әл-ауқат және қатысушылардың спорттық-сауықтыру белсенділігі Бағдарламаның жүзеге асырылу тиімділігінің критерийлері болып табылады.

Бағдарламаның тиімділігін бағалау сандық және сапалық әдістерді ұштастыру арқылы жүзеге асырылады:

1. Балалардан сауалнама алу

Мына кезеңдерде өткізіледі:

- Ауысымның басында (күтетін нәтижелер мен үміттер);
- Ауысымның ортасында (түзетулер енгізу);
- Ауысымның соңында (қанағаттану деңгейі).

Сұрақтардың мысалдары:

- Саған ең көп ұнағаны не болды?
- Не нәрсе іш пыстырарлық немесе қиын болды?

- Лагерьге қайта оралғың келе ме?
- Күнді 1-ден 5-ке дейінгі шкала бойынша бағала.

2. Тәрбиешілердің бақылауы

Әрбір тәрбиеші мыналарды тіркеп отырады:

- Баланың белсенділігі;
- Тартылысы (қызығушылығы);
- Көңіл-күйі;
- Іс-шараларға қатысуы.

3. Ата-аналардан кері байланыс алу

Формалары:

- Ауысымнан кейінгі сауалнама;
- Ауызша пікірлер;
- WhatsApp-топтағы хабарламалар.

Бағдарламаның сәтті өткенінің белгілері:

- Балалар іс-шараларға белсенді қатысады және оларды жібермейді;
- Жоғары тартылыс (бастамашылық, қызығушылық);
- Жағымды эмоциялар (күлкі, алған әсерлерімен бөлісуге деген ұмтылыс);
- Балалардың лагерьден кеткісі келмеуі;
- Ауысымды ұзартуды немесе қайта оралуды өтінуі.

Мәселелердің (проблемалардың) белгілері:

- Енжарлық (пассивтілік);
- Іш пысқандығына шағымдану;
- Шиеленістер (конфликттер);
- Қатысудан бас тарту;
- Тәртіптің төмендеуі.

Медициналық журналды медицина қызметкері жүргізеді:

- Денсаулық жағдайы;
- Қаралулар (медициналық көмекке жүгінулер);
- Жарақаттар;
- Алдын алу (профилактика) шаралары.

4. Фото- және видеосеп (әдіскер, аға тәрбиеші / мобилограф)

- Іс-шараларды таспаға тіркеу (фиксациялау);
- Лицензия алуға арналған дәлелдемелік база;
- Ата-аналарға есеп беру үшін пайдаланылады.

5. Ауысым бойынша қорытынды есеп

Әдіскер (басшы) рәсімдейді. Мыналарды қамтиды:

- Ауысымның мақсаттары мен міндеттері;
- Балалар саны;
- Өткізілген (жүзеге асырылған) іс-шаралар;
- Нәтижелерді талдау;
- Жетістіктер;
- Мәселелер;
- Ұсынымдар (рекомендациялар).

Бағыттар бойынша бөлек есеп беру:

- Спорт;
- Этно (дәстүрлер, салт-жоралғылар);
- СҚӨ (Сәндік-қолданбалы өнер);
- Өлкетану;
- Йога / сауықтыру.

Бағдарламаны жүзеге асырудан күтілетін нәтижелер

Қатысушылардың **100%-ы** Бағдарламаның тақырыптық ауысымдары аясында білім беру, тәрбиелік, спорттық-сауықтыру және бос уақытты тиімді ұйымдастыру қызметімен қамтылады.

Қатысушылардың **кемінде 90%-ы** ауысымдардың командалық, шығармашылық, спорттық және жобалық іс-шараларына қатысады.

Қатысушылардың **100%-ы** спорттық-сауықтыру іс-шараларына, жорықтарға, экскурсияларға, қозғалмалы ойындарға, ұлттық спорт түрлеріне, салауатты өмір салтын қалыптастыру жөніндегі белсенділіктер мен іс-шараларға тартылады.

Қатысушылардың **кемінде 80%-ы** қимыл-қозғалыс белсенділігін, физикалық төзімділігін және тұрақты спорттық сабақтарға деген қызығушылық деңгейін арттырады.

Қатысушылардың **кемінде 70%-ы** тақырыптық ауысымдардың жобалау, зерттеу және шығармашылық қызметіне тартылады.

Қатысушылардың **кемінде 80%-ы** коммуникативтік дағдыларды, қарым-қатынас мәдениетін және ұжымдағы өзара іс-қимылды дамытуда оң динамика көрсетеді.

Қатысушылардың **кемінде 75%-ы** көшбасшылық қасиеттер, дербестік, бастамашылық пен жауапкершілік деңгейін көтереді.

Қатысушылардың **100%-ы** патриоттық, мәдени-танымдық және ұлттық-тәрбиелік бағыттағы іс-шараларға, мұражайларға баруға, қолөнер шеберлерімен және еңбек ардагерлерімен кездесулерге тартылады.

Қатысушылардың **100%-ы** Қазақстанның тарихына, мәдениетіне, дәстүрлеріне және ұлттық құндылықтарына деген қызығушылықтың артқанын көрсетеді.

Қатысушылардың **кемінде 80%-ы** командалық жұмыс, бірлесіп шешім қабылдау және ұжымдық қызметке қатысу дағдыларын жақсартады.

Қатысушылардың **кемінде 85%-ы** уақытша балалар ұжымы жағдайында эмоционалдық күйдің, бейімделудің (адаптацияның) және психологиялық жайлылықтың оң динамикасын көрсетеді.

Қатысушылардың **кемінде 90%-ы** тақырыптық ауысымдардың мазмұнына, лагерьде болу жағдайларына және Бағдарлама іс-шараларының ұйымдастырылуына қанағаттанады.

Қатысушылардың **100%-ы** қауіпсіз болу жағдайларымен, медициналық сүйемелдеумен, психологиялық-педагогикалық қолдаумен және толыққанды демалыс пен сауықтыруға арналған жағдайлармен қамтамасыз етіледі.

Бағдарламаны жүзеге асыру қорытындысын шығару

Бағдарламаны жүзеге асырудың қорытындысын шығару әрбір тақырыптық ауысым және жазғы маусым аяқталғаннан кейін жүргізіледі.

Қорытынды бағалау іс-шаралар жоспарларының орындалуын, қатысушылардың жобалық, шығармашылық, спорттық-сауықтыру қызметінің нәтижелерін және кәмелетке толмағандардың ауысым мазмұнына қанағаттану деңгейін талдауды қамтиды.

Мониторинг нәтижелері Бағдарлама мазмұнын жетілдіру, тәрбие және сауықтыру қызметінің сапасын арттыру, сондай-ақ БОСО-ның тәрбиелік ортасын дамыту үшін пайдаланылады.

20-бөлім. БАЛАЛАРДЫҢ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРЛЕРІНІҢ ҚЫЗМЕТІН РЕТТЕЙТІН НОРМАТИВТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ АКТІЛЕР:

- «Бала құқықтары туралы конвенция» <https://adilet.zan.kz/rus/docs/B940001400>
- Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III «Білім туралы» Заңы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>
- Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Заңы [https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000345 /links#to](https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000345_links#to)
- Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 591 «Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы мен балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» Заңы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z040000591>
- Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343 «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Заңы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000343>
- Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 9 ақпандағы № 285-V ҚРЗ «Мемлекеттік жастар саясаты туралы» Заңы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000285>
- Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 4 желтоқсандағы № 434-V ҚРЗ «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000434>
- Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі № 360-VI ҚРЗ «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Кодексі <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K2000000360>
- Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 26 желтоқсандағы № 518-IV «Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Кодексі <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1100000518>
- Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000414>
- Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 «Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің, тиісті үлгідегі және түрдегі қосымша білім берудің ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029329>
- Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 «Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру, қосымша білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету қағидаларын бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026513>
- Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 5 тамыздағы № ҚР ДСМ-76 «Білім беру объектілеріне қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар» санитарлық қағидаларын бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2100023890>
- Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 24 сәуірдегі № 158 «Отбасы және балалар саласында мемлекеттік қызметтер көрсету қағидаларын бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2000020478>
- Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
- Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 20 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-292/2020 «Сауықтыру және ұйымдастырылған демалыс кезеңінде балаларға медициналық көмек көрсету қағидаларын бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2000021842>
- Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің міндетін атқарушының 2022 жылғы 10 тамыздағы № ҚР ДСМ-78 «Балалардың сауықтыру және санаторий объектілеріне қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар» санитарлық қағидаларын бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029092>
- Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2022 жылғы 21 ақпандағы № 55 «Өрт қауіпсіздігі қағидаларын бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026867>
- Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 19 қаңтардағы № 34 «Қазақстан Республикасының су айдындарындағы азаматтардың қауіпсіздігінің үлгілік қағидалары» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V15C0010335>
- Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2014 жылғы 3 қарашадағы № 68 «Дене шынықтыру және спорт бойынша сабақтар өткізу кезіндегі қауіпсіздік қағидаларын бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1400009923>
- Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 349 «Автомобиль көлігімен жолаушылар мен багажды тасымалдау қағидаларын бекіту туралы» Бұйрығы. 12-тарау: Балалардың ұйымдасқан топтарын тасымалдау.
- Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 30 наурыздағы № 117 «Қазақстан Республикасының білім беру саласында қызметін жүзеге асыратын, террористік тұрғыдан осал объектілерді терроризмге қарсы қорғауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» Бұйрығы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V220002741>

21-бөлім. Пайдаланылған әдебиеттер:

- **Қалыбекова А.Қ.** Қазақ этнопедагогикасы — Алматы: Рауан, 1995.
- **Қожахметова Күлжи Төлеубайқызы** Қазақ этнопедагогикасы: методологиясы, теориясы және практикасы — Алматы: Ғылым, 1998. — 280 б.
- **Волков Геннадий Никандрович** Этнопедагогика. Оқулық — М.: «Академия» баспа орталығы, 1999.
- **Наурызбай Ж.Ж.** Ұлттық тәрбие: дәстүр және қазіргі заман — Алматы: Білім, 2001.
- **Байділдінова Г. Б.** Қазақстандағы ұлттық тәрбиенің этнопедагогикалық негіздері — Алматы: Қазақ университеті, 2016. — 184 б.
- **Оразбаева Ф. Ш.** Қазақстан Республикасындағы этномәдени білім берудің заманауи тәсілдері — Астана: Елорда, 2017. — 200 б.
- **Смағұлова Н. Т.** Этномәдени білім беру: теориясы мен практикасы — Алматы: Білім, 2018. — 176 б.
- **Кенжебаева Б. С.** Білім берудің жаңартылған мазмұны жағдайында оқушылардың ұлттық сана-сезімін қалыптастыру — Алматы: Рауан, 2019. — 192 б.
- **Айтпаева А. А.** Қазақстандағы балаларға қосымша білім беру жүйесіндегі этнопедагогика — Астана: Ұлттық аударма бюросы, 2020. — 168 б.
- **Жолдасбекова А. К.** Қазақстанның мәдени мұрасы және оның жастарға тәрбие берудегі рөлі — Алматы: Қазақ университеті, 2021. — 210 б.
- **Нұрмағамбетова Д. Е.** Қазақстанның қазіргі білім беру кеңістігіндегі ұлттық құндылықтар — Алматы: Білім, 2022.
- **Сейсенбаева Л. Т.** Жаңартылған білім беру жағдайында педагогтердің этномәдени құзыреттілігі — Астана: Мектеп, 2023.